Gemeente
EDAM
VOLENDAM

Omgevingsvisie

Gemeente **Edam-Volendam** Samen zetten we koers!

VOORWOORD | Omgevingsvisie gemeente Edam-Volendam

De omgevingsvisie van Edam-Volendam

In de gemeente Edam-Volendam zetten we, met een heldere en samenhangende visie, samen koers voor een goede leefomgeving.

We vinden het belangrijk dat iedereen in onze gemeente op een prettige manier kan leven. Kinderen moeten bijvoorbeeld veilig buiten kunnen spelen, jongeren en ouderen hebben een goede plek nodig om te wonen en voldoende zorg voor elkaar vinden we belangrijk. Ondernemers hebben ruimte nodig om bedrijven te starten en te laten groeien. Toeristen zijn welkom en tegelijkertijd kunnen onze bewoners op een goede manier wonen en werken. In onze omgevingsvisie geven we daarom aan hoe we werken aan een ***goede leefomgeving*** voor onze bewoners, ondernemers en bezoekers. We beschrijven hoe we die leefomgeving op een goede manier gaan beheren, beschermen, behouden, gebruiken en ontwikkelen.

De komende jaren komen er grote vraagstukken op ons af. We kunnen deze vraagstukken niet los van elkaar zien. Daarom worden al die verschillende onderwerpen binnen de omgevingsvisie in ***samenhang*** bekeken.

Onze gemeente zit vol met ondernemende mensen, verenigingen en bedrijven. Zij maken met hun initiatieven onze omgeving tot wat die is. Met de visie geven we ***ruimte en richting aan initiatieven***, zodat we met plannen die bijdragen aan de gewenste koers samen aan een goede leefomgeving werken.

Wat is eigenlijk een omgevingsvisie?

Een omgevingsvisie is een nieuw beleidsinstrument onder de ***Omgevingswet*** dat richting geeft aan de toekomst van de gemeente. Het geeft de strategische doelen voor onze 'fysieke leefomgeving' weer. Die leefomgeving omvat bijvoorbeeld gebouwen, infrastructuur, water of landschap. Maar ook lucht, bodem, geluid of duurzaamheid zijn daar onderdeel van. Welke doelen stellen we ons voor onze leefomgeving? Hoe ziet onze leefomgeving van de toekomst eruit? Elke gemeente moet volgens de Omgevingswet één omgevingsvisie voor haar grondgebied vaststellen[1]. Dit is geen optelsom van bestaand beleid, maar een samenhangende visie op alle terreinen van de ruimtelijke leefomgeving. Een omgevingsvisie bevat een beschrijving op hoofdlijnen van:

1. de (gewenste) kwaliteit van de leefomgeving,
2. de geplande ontwikkeling, gebruik, beheer en bescherming van het grondgebied,
3. het samenhangende beleid voor onze leefomgeving.

Hoe de gemeente Edam-Volendam wil omgaan met het invoeren van de Omgevingswet staat in ons Ambitiedocument Omgevingswet[2]. We willen dat ons ruimtelijke beleid simpeler wordt, met minder regels en meer ruimte voor initiatief.

- *We maken één visie voor alle onderwerpen die met de leefomgeving te maken hebben: de omgevingsvisie.*
- *De visie kan verder worden uitgewerkt in programma's. Een programma kan over een thema gaan, zoals landbouw of toerisme. Een programma kan ook gericht zijn op ontwikkeling van een gebied, zoals centrumgebieden, werklocaties of ons waterfront.*
- *Alle lokale regels over de leefomgeving komen in één omgevingsplan. De verschillende bestemmingsplannen gaan daar bijvoorbeeld in over.*

Proces omgevingsvisie

De omgevingsvisie van de gemeente Edam-Volendam die voor u ligt is het resultaat van:

- een intensieve verkenning naar onze leefomgeving (stap 1)[3,4],
- enorm veel interessante gesprekken over de ambitie van onze gemeente als het gaat om onze leefomgeving (stap 2)[5],
- een verdiepingsslag in de vorm van een tijdmachine[6] om onze koers en de samenhang tussen onderwerpen te verkennen en een eerste concept van onze omgevingsvisie[7] (stap 3),
- gesprekken en zienswijzen[8] over de concept omgevingsvisie (stap 4), en
- een uitvoeringsstrategie[9] en een milieueffectenrapport[10] (stap 5).

Binnen het proces hebben we gekozen voor een toegankelijke en laagdrempelige aanpak zodat iedereen binnen onze samenleving bij kan dragen aan onze toekomst. Begrijpelijk taalgebruik is daarbij belangrijk. Deze lijn hebben we ook in het uiteindelijke resultaat, de voorliggende visie, zo veel mogelijk doorgetrokken. Dit vergroot het bereik van de visie, maar we zijn ons er van bewust dat begrippen daarmee soms gevoelig kunnen zijn voor een andere (juridische) uitleg. Binnen andere intrumenten in onze beleidscyclus willen we (indien nodig) aan de betekenis meer verdieping geven.

Kwaliteit van de leefomgeving

Voordat we met het avontuur 'omgevingsvisie' begonnen, hebben we een 'foto' gemaakt van ons vertrekpunt; een nulmeting van onze leefomgeving, waarmee we vaststellen hoe die leefomgeving er nu voor staat[4]. Deze uitgebreide analyse vormde tevens de basis voor het milieueffectrapport[10] (planMER), waarin de effecten van de voorliggende omgevingsvisie op de leefomgeving zijn onderzocht. In het bijzonder hebben we ook onderzoek gedaan naar onze woonbehoefte middels een woningmarktanalyse[11].

Afstemming en participatie

Koers zetten naar een betere leefomgeving doen we in Edam-Volendam graag samen! Op verschillende momenten heeft tijdens het opstellen van de omgevingsvisie van de gemeente Edam-Volendam brede afstemming en participatie plaatsgevonden[4,7]. Afstemming met andere overheden over bijvoorbeeld belangen en verantwoordelijkheden. Participatie met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden over welke ambities we samen hebben en over hoe onze gemeente er in de toekomst uit zal zien. De verschillende gesprekken hebben de basis gelegd[12] voor de samenhangende visie die voor u ligt.

[1] zie afdeling 3.1 Omgevingswet
[2] zie 'Ambitiedocument Omgevingswet' van de gemeente Edam-Volendam, gem. E-V 2018
[3] zie 'Verkenningen' (stap 1 omgevingsvisie), gem. E-V 2019
[4] zie 'Leefomgevingsfoto' omgevingsvisie, Antea 2019
[5] zie 'In gesprek over ambitie' (stap 2 omgevingsvisie), gem. E-V 2020
[6] zie 'Tijdmachine' (stap 3 omgevingsvisie), gem. E-V 2021
[7] zie 'Concept omgevingsvisie' (stap 3 omgevingsvisie), gem. E-V 2022
[8] zie 'Nota van beantwoording' (stap 4 omgevingsvisie), gem. E-V 2022
[9] zie Uitvoeringsstrategie 2022 (stap 5 omgevingsvisie), gem. E-V 2022
[10] zie planMER Omgevingsvisie Gemeente Edam-Volendam 9.4.1, Tauw 2023
[11] zie 'Woningmarktanalyse gemeente Edam Volendam', Companen 2020
[12] zie hoofdstuk 3, blz 26 'Concept omgevingsvisie' (stap 3 omgevingsvisie), gem. E-V 2022

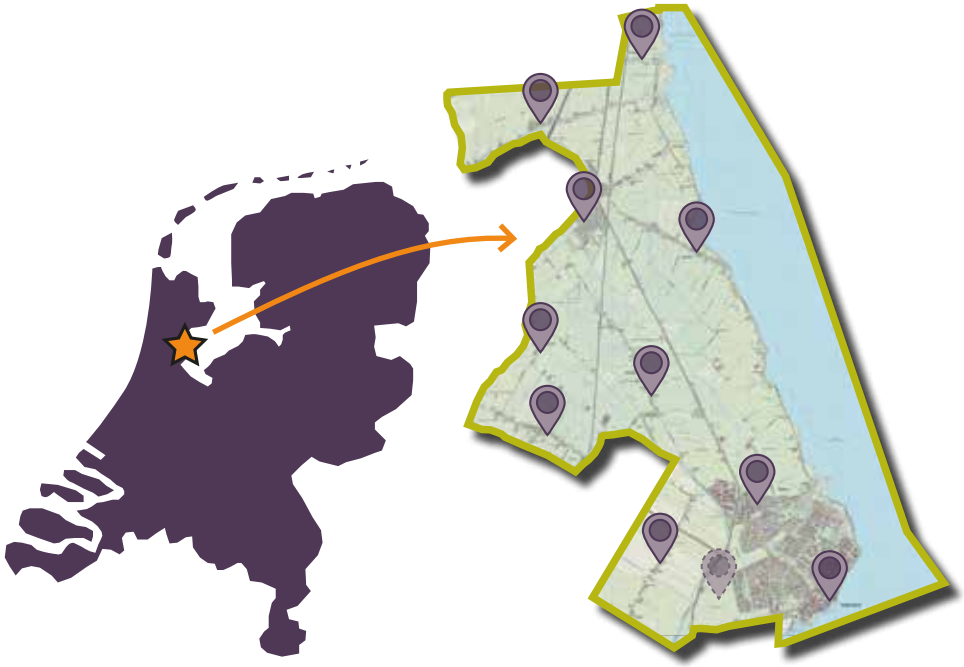

Nog niet bekend met onze prachtige gemeente? Even voorstellen!
Gemeente Edam-Volendam is een uitgestrekte, grotendeels landelijk agrarische gemeente, aan het Markermeer. Edam-Volendam is onderdeel van regio Zaanstreek-Waterland in de noordvleugel van metropoolregio Amsterdam. Het bestaat uit de plaatsen Beets, Edam, Hobrede, Kwadijk, Middelie, Oosthuizen, Schardam, Volendam en Warder en een gedeelte van de polder De Purmer. Iedere kern heeft een eigen karakter en identiteit.

De individuele identiteiten van de verschillende kernen komen voort uit de ontstaansgeschiedenis, wat tegelijkertijd ook een bindende factor is tussen de kernen. Veenstroom de IJe, waar Edam (IJe-dam) en Middelie ('Middel-IJe') ook hun naam aan te danken hebben, was zeer bepalend voor de ruimtelijke en economische ontwikkeling van de gemeente. De IJe liep door 'Zeevanck' van de Beemster naar de Zuiderzee. Omstreeks 1230 werden de zeegaten van de Zuiderzee afgedamd. De stad Edam ontwikkelde zich vervolgens als nederzetting aan de rivier de IJe. In Edam werd een dam in de IJe aangelegd om de overslag van goederen tussen de IJe en de handelsweg mogelijk te maken. In 1357 kreeg Edam stadsrechten. Tegelijkertijd werd er een nieuwe verbinding van Edam en de Purmer naar de Zuiderzee gerealiseerd: het Oorgat. Het Zuiderzeegat bij Volendam werd juist dichtgemaakt. Door deze sluiting ontstond Folledam ('Veulen-dam', later Volendam) tussen de Zuiderzee en het achterliggende Volendammermeer. De eerste vermelding van Volendam stamt uit 1460. Zeevang lag 'gevangen door de zee' ingeklemd tussen de Beemster, de Purmer en de Zuiderzee. De regio kent grofweg twee verschillende typen dorpen. De dam- en dijkdorpen zijn op een dijk of dam ontstaan, terwijl ook lintdorpen langs een weg in het landschap tussen de dijken in liggen. In het begin van de 16e eeuw werden de vestingwerken van Edam aangelegd. Twee eeuwen later (ca 1830) worden de poorten afgebroken en de stadsmuur omgevormd tot aarden wal. In het heden kan de vesting bewandeld worden en is het een dankbare, duidelijke afbakening van het historische centrum waar het contrast tussen de oude compact ontwikkelde stad en het omliggende landschap nog goed voelbaar is. Volendam ontstond in de 15e eeuw als vissersnederzetting met een aantal huizen aan de dijk. Vervolgens werd het dorp uitgebreid op een compact stukje grond dat tegen de dijk aan lag: het Doolhof. De hoge dichtheid hiervan heeft te maken met het feit dat toentertijd het Volendammermeer nog niet was drooggelegd. Dit gebeurde pas in 1640. Edam en Volendam hebben na de tweede wereldoorlog een grote stedenbouwkundige ontwikkeling doorgemaakt en zijn inmiddels tegen elkaar aan gegroeid. Deze rustige woonwijken met verschillende ontwikkelmomenten bestaan overwegend uit grondgebonden woningen, met hier en daar op een aantal locaties geconcentreerde winkelgebieden, supermarkten en andere voorzieningen (sport/maatschappelijk) op wijkniveau. Er is een diversiteit in stedenbouwkundige structuren, groen- en waterstructuren en woningtypen.

Beets

Van wapenen tegen het water tot drie hamers in het wapen

Beets, een klein groen pittoresk dijkdorp in het noorden van onze gemeente. Beets is ontstaan langs de Korsloot. Net als de IJe was de Korsloot een natuurlijke waterverbinding tussen het achterland en de zee; het verbond de Beemster met de Zuiderzee. Om land tegen het water te wapenen, is langs de Korsloot een dijk aangelegd waar vervolgens Beets aan is ontstaan. Het dorp strekt zich uit van de rand van de Beemster tot aan de kruising met de N247. De bebouwing in het lint is divers, landelijk en kleinschalig, wat samen met de beperkte wegbreedte voor een unieke intieme kwaliteit zorgt. In de bocht van de Korsloot ligt het dorpshart van Beets met een historische kerk, een basisschool en een dorpshuis annex café. Aan de noordwestzijde van de kern heeft in de loop der tijd uitbreiding plaatsgevonden.

Edam

Edam, De ‘Parel van Holland’. De Edammer kaas heeft wereldwijde bekendheid en het stadje verrast elke bezoeker! In Edam heeft het leven zich honderden jaren binnen de vesting afgespeeld. De beschikbare ruimte in de stad was beperkt en de ruimtedruk groot, waardoor elke vierkante meter nauwkeurig is gepland. Hierdoor zijn er in Edam veel verschillende functies op een relatief klein oppervlak. De manier waarop deze ruimtes zijn georganiseerd geeft een kijkje in de geschiedenis van deze koopmansstad. De noord-zuidverbinding laat de oorspronkelijke oriëntatie zien en herbergt ruimtes van het publieke leven. De oost-westverbinding staat in het teken van de haven en de voormalige Zuiderzee.

Van kaasmarkt tot versierfiets

Hobrede

Omgeven door de groene weidsheid van het landelijke gebied is het mooie **Hobrede** een dorp waarin de gemeenschapszin en de agrarische waarden goed voelbaar zijn. Het dorpshuis De Zwaan aan de zuidelijke entree van het dorp heet elke bezoeker een warm welkom. Op de eerste steen van het gebouw staat 'Door Hobreeërs, voor Hobreeërs'. Dit motto misstaat de kern Hobrede niet. Met een actief verenigingsleven en veel evenementen kan dit een hechte gemeenschap worden genoemd. Het dorpslint biedt - op de plekken waar de bebouwing aan één zijde van de weg is ontwikkeld - een rugleuning, om in een moment van rust de weidsheid van het landschap goed in je op te nemen.

Van koeien over de weg tot een warm welkom door 'de zwaan'

Kwadijk

Van een langgerekt lint tot een iconische dorpse skyline

Kwadijk is een dorp met een iconische skyline door de kenmerkende watertoren die tot 46 meter boven de groene omgeving uitsteekt. Het woon-werk lintdorp Kwadijk ligt aan de noordkant van Purmerend parallel aan de N244. Een groen open agrarisch landschap, tussen de N244 en het dorplint, vormt een buffer tussen de stedelijkheid van Purmerend en de dorpse leefomgeving in Kwadijk. De zuidzijde van het lint is sterker ontwikkeld dan de noordzijde, maar overal is het landschap goed voel- en zichtbaar doordat vanuit het luchtige lint overal doorzichten zijn naar het achtergelegen gebied. Ook in Kwadijk vinden we een actieve gemeenschap waarvoor bijvoorbeeld het clubgebouw van de voetbalvereniging niet alleen een sportieve, maar ook een maatschappelijke functie vervuld. Het Verloren Eind vormt een buurtschap binnen het westelijke gedeelte van het lint.

Middelie

Van beschermde natuur tot de geborgenheid van de Brink

Middelie ligt in het midden van onze gemeente, op een steenworp afstand van de voorzieningen in Edam en wordt omgeven door uitgestrekt veenweidelandschap. Middelie vormt daardoor een aangename woonomgeving waarin agrarische waarden en natuurwaarden overal aanwezig zijn. RIchting het noorden ligt het dorpslint in het beschermde Natura 2000-gebied 'Polder Zeevang'. Richting het zuiden zorgen vertakkingen van het lint richting Edam, de Purmer en - in de vorm van buurtschap Axwijk - richting Kwadijk voor een netwerk van mogelijkheden om de omgeving te verkennen. De kwaliteiten van dit prachtige dorp ontgaat dan ook bezoekers niet. Tegenwoordig fungeert Middelie als een overstappunt voor recreanten en natuurliefhebbers, waar een tussenstop op de groene Brink ook zeker bij hoort.

Oosthuizen

Van verzonken dorp tot 'waterrijke' nieuwbouw

Oosthuizen is een langgerekt dorp met een verdikking van modernere woonbuurten. Een prachtige gotische kruiskerk ligt aan een groene ruimte in het centrum van het dorp. De voorzieningen in het dorp hebben een breed voedingsgebied bij de omliggende dorpen. De kruising van het lint met de N247 zorgt voor een goede verbinding richting het noorden en het zuiden en heeft daar geleid tot een stedelijke verdichting waar het overwegend grondgebonden bestand aan woningen is aangevuld met goed ontsloten gestapelde bouw. Etersheim aan de oostzijde vormt een buurtschap met een rijk verleden. In Etersheim bevindt zich aan de buitenzijde van de dijk vooroever de Oosterkoog met het verdronken dorp en vrije zichtlijnen langs de dijk over het Markermeer. Aan de binnenzijde bevindt zich bezoekerscentrum De Breek wat midden in het landschap een aantrekkingskracht heeft op vele recreanten en natuurliefhebbers. Vanaf het bezoekerscentrum is de diepe Kleiput te zien. Het afgraven van klei voor de versterking van de Zuiderzeedijk heeft daar geleid tot het (officieuze) één na laagste punt van Nederland.

Van vruchtbare klei tot oneindige horizon

Het deel van droogmakerij **de Purmer** binnen de gemeente Edam-Volendam is een kenmerkend polderlandschap met daarin de lange lijnen van een agrarische verkaveling en een luchtig ontwikkeld lint met landelijke bebouwing. Anders dan de andere landelijke gebieden in onze gemeente maken de kleigronden hier akkerbouw goed mogelijk. De openheid van het gebied vormt een ruimtelijke groene buffer tussen de verstedelijking van onze gemeente en die van Purmerend.

Van belangrijke waterwerken tot recreatief waterplezier

Schardam

Aan de oever van het Markermeer ligt **Schardam**. Kijkend over het Markermeer liggen de woningen van deze saamhorige gemeenschap aan de dijk, waarbij de oude voormalige kerk bij de weg naar Beets het hart van dit kleine damdorp markeert. Het dorp mag dan klein zijn, de dam en de sluizen vervullen van oudsher een belangrijke functie in de waterhuishouding van een groot gedeelte van Noord-Holland. Vanwege de oriëntatie op het Markermeer kan in Schardam heerlijk verbleven en gerecreëerd worden.

Volendam is, anders dan Edam, ontstaan langs de dijk en georiënteerd op de haven. Het gebied rond de haven, met het weidse uitzicht over de voormalige Zuiderzee en de reuring op de dijk, spreekt tot de verbeelding. De bekendheid van Volendam heeft mede zijn oorsprong in een vroege vorm van 'city branding'; kunstenaars mochten van een slimme hoteleigenaar overnachten in ruil voor een schilderij. Andere schilderijen van het leven hier gingen de wereld over. Het beeld van klederdracht en klompen was geboren. De dijk met de visserij, de dijkhuisjes en de klederdracht is nu nog steeds een krachtig exportproduct en trekt veel bezoekers naar het dorp. 'Het nieuwe Volendam' speelt zich achter de dijk af. Een samenleving met grote sociale betrokkenheid en controle. 'De Volendammer' is misschien eigenwijs te noemen, maar wellicht zijn deze hardwerkende en ondernemende mensen juist daarom wel heel succesvol.

Volendam

Van kunst op de dijk tot kunstgras in de voortuin

Warder biedt een rijke woonomgeving waarin binnen het dorp wonen, werken en recreatie is vervlochten. De natuurlijke hagelwitte schelpenstrandjes aan het Markermeer lenen zich voor zonnen, picknicken en (kite)surfen bij de juiste wind. De diverse verbindingen naar het achterliggende veenweidelandschap lenen zich voor fietsen en wandelen in de groene omgeving.

Warder

Van hagelwitte strandjes tot diepgroen veenweidelandschap

Lange Weeren

De Lange Weeren wordt in de toekomst een nieuw familielid van de andere kernen in onze gemeente. Het is een gebied dat onderdeel is van Volendam, maar waarbij de bijzondere ligging in het landschap aanleiding geeft om De Lange Weeren als een buurtschap van Volendam een eigen identiteit te geven binnen de karakteristieken van onze gemeente. De stedenbouwkundige opzet, het water, toekomstbestendigheid, gemeenschapsvorming en de verhouding tot het omliggende landschap spelen in het gebied - net als in de rest van onze gemeente - een centrale rol.

> Zie Hoofdstuk 2, Uitvoeringsstrategie 2023, Opgave 1&2

Inhoudsopgave | Omgevingsvisie

1	**HOOFDLIJNEN BELEID** | Edam-Volendam zet koers!	**PAGINA 18**
	Krachtige kernen en linten	***pagina 20***
	Werken aan ondernemen	***pagina 24***
	Ontspanning binnen handbereik	***pagina 28***
	Zorg voor water en land	***pagina 32***
	Klaar voor transitie	***pagina 36***
2	**UITVOERINGSSTRATEGIE 2023** | Van visie naar uitvoering	**PAGINA 40**
	Opgave Wonen	***pagina 42***
	Opgave Warmte, Energie en Klimaat	***pagina 44***
	Opgave Landelijk gebied en Landschap	***pagina 46***
	Opgave Werklocaties	***pagina 48***
	Opgave Mobiliteit	***pagina 50***
	Opgave Waterfront	***pagina 52***
3	**AFWEGINGSKADER** | Een helder basis voor onze keuzes	**PAGINA 54**
4	**SAMENWERKEN** | Samen uitvoering geven aan onze visie	**PAGINA 56**
5	**BELEIDSCYCLUS** | Doorwerking en actualisatie van de omgevingsvisie	**PAGINA 58**

OMGEVINGSVISIE

Hoofdlijnen Beleid

Uitvoeringsstrategie

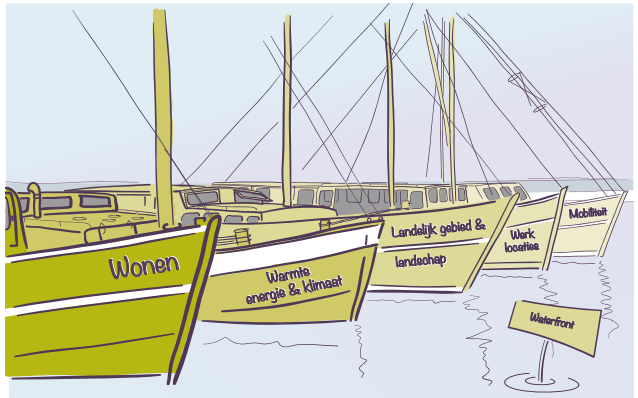

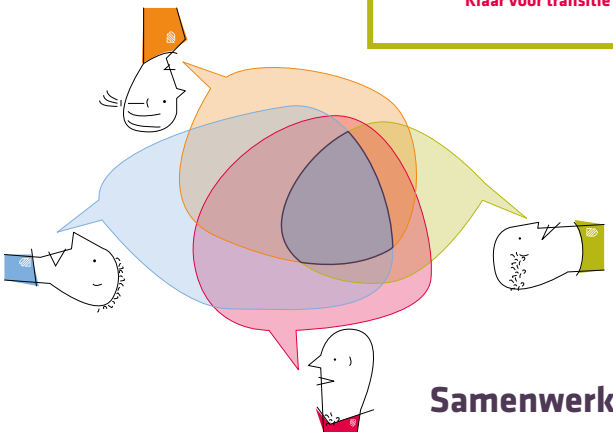

Samenwerken

Afwegingskader

Beleidscyclus

1 HOOFDLIJNEN BELEID | Edam-Volendam zet koers!

Een goede leefomgeving is sociaal, gezond, veilig, kwalitatief, duurzaam ecologisch en bereikbaar. Dit is hoe we daar in Edam-Volendam - ten aanzien van *de ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud* van onze leefomgeving - mee om willen gaan:

Sociale leefomgeving
De sociale verbondenheid in onze gemeente is groot, de leefbaarheid in Edam-Volendam is goed en we zijn blij met werkgelegenheid en onderwijs dicht bij huis. Dit willen we graag zo houden. Wij passen onze leefomgeving aan als de 'sociale inclusiviteit' onder druk staat. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de ontwikkeling of aanpassing van woningen, voorzieningen en de openbare ruimte. We beheren onze leefomgeving om het gebruik ervan voor huidige en toekomstige generaties zo veel mogelijk duurzaam in stand te houden.

Gezonde leefomgeving
De gemeente is een gezonde plek om te wonen en te werken. De gemeente zet zich in om dit zo houden door gezondheidsrisico's laag te houden en onze gezondheid te beschermen. Met de ontwikkeling, het gebruik en het beheer van de fysieke leefomgeving worden negatieve effecten voor gezondheid zo veel mogelijk voorkomen. We zetten het gebruik van de leefomgeving in om beweging (en daarmee de gezondheid van) jong en oud te bevorderen. We houden onze leefomgeving schoon om gezondheidsrisico's te beperken.

Veilige leefomgeving
De gemeente is een veilige plek om te wonen en te werken; onze gemeente scoort bovengemiddeld goed. Dat willen we graag zo houden. De gemeente zet zich in om de risico's samen laag te houden en de veiligheid samen te waarborgen. Veiligheid is een breed begrip. Het gaat niet enkel om objectieve veiligheid, maar des te meer om de belevenis daarvan. Uitgangspunt is een integrale benadering van onze veiligheidsaanpak, waarbij we beginnen bij de samenleving zelf; inwoners delen met de gemeente samen de verantwoordelijkheid voor de leefomgeving. De veerkracht en het vertrouwen van de inwoners zelf is de basis van het goed samenleven in de wijk. We handelen preventief. We beschermen onze leefomgeving door blijvend te voldoen aan wettelijke veiligheidsnormen. Indien nodig zetten wij handhaving en opsporing in en geven daarmee de noodzakelijke steun in de rug aan de samenleving.

Kwalitatieve leefomgeving
In Edam-Volendam is identiteit en kwaliteit van de plek leidend. We beschermen de kwaliteiten van onze leefomgeving, zoals waardevolle historische gebouwen, openbare ruimte, archeologie en cultuurlandschap. Als we onze leefomgeving ontwikkelen, doen we dat naar de identiteit en kwaliteit van de plek. We gebruiken de leefomgeving binnen de functie en marges van de locatie. We beheren de leefomgeving zodat de kwaliteit ervan zo veel mogelijk gehandhaafd blijft.

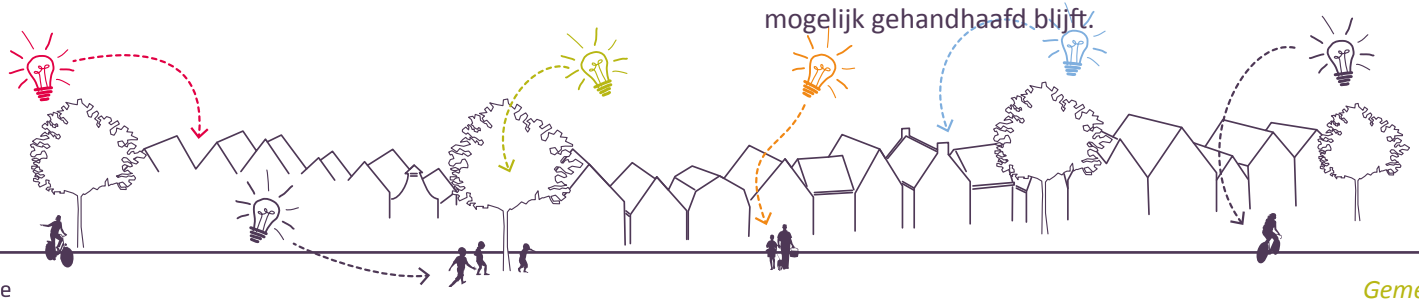

Duurzame leefomgeving
Wij willen nadelige afwenteling op anderen of toekomstige generaties tegengaan. Duurzaamheid vertaalt zich in het Engels naar 'sustainability'; de mate waarin iets zich zelfstandig in stand kan houden. Duurzaamheid is in ontwikkeling; we zijn (technologisch) steeds meer in staat om ons leven duurzaam in te richten. Wij beschermen onze leefomgeving door onze leefomgeving zo duurzaam mogelijk in te richten, maar bewaken de balans van duurzaamheid met kwaliteit, gezondheid en veiligheid. We stimuleren een duurzaam gebruik van onze leefomgeving door bevordering van duurzame mobiliteit, duurzaam toerisme en duurzame recreatie. We stimuleren duurzaam wonen en ondernemen. Meerjarige onderhoudsplannen worden duurzaam uitgevoerd.

Ecologische leefomgeving
We beschermen de kwaliteit van ons water, onze bodem en onze lucht aan de hand van de wettelijke normen en streefwaarden. We beschermen de natuur die we in onze gemeente hebben, maar zetten daar geen fysiek of beleidsmatig hek omheen. In ons buitengebied willen we het (recreatief en agrarisch) gebruik ruimte geven met respect voor natuur en ecologie. Anderzijds willen we in onze stedelijke leefomgeving ecologie meer ruimte geven. We gaan nieuwe verontreinigingen tegen en beheren reeds bestaande bodemverontreinigingen, zodat deze niet leiden tot ecologische risico's, gezondheidsrisico's, of verspreidingsrisico's.

Bereikbare leefomgeving
Onze infrastructuur verbindt ons met elkaar en verbindt ons met de regio. De gemeente Edam-Volendam wil een bereikbare, leefbare gemeente zijn voor iedereen; iedereen moet zich zo lang en zo goed mogelijk kunnen verplaatsen. De gemeente maakt zich in de regio hard om onze belangen voor een goede regionale mobiliteit te verdedigen en de mobiliteit verder te verbeteren. We ontwikkelen onze leefomgeving zo goed mogelijk om nieuwe vormen van mobiliteit die sneller, gezonder, duurzamer of veiliger zijn, mogelijk te maken. We stemmen onze mobiliteitsontwikkeling af op de te verwachten groei van onze gemeente, waaronder bijvoorbeeld het te verwachten aantal extra huishoudens. Aan de hand van een meerjarig onderhoudsplan onderhouden wij periodiek de infrastructuur van onze gemeente.

Vijf hoofdthema's
Voor een goede leefomgeving is een juiste samenhang en balans tussen de hiervoor genoemde indicatoren belangrijk. Daarnaast vinden we het belangrijk dat deze samenhang en balans bij het karakter van onze gemeente past en wordt gevonden in thema's die wij in Edam-Volendam belangrijk vinden.
Edam-Volendam heeft een hechte samenleving, waarin alle generaties van de bevolking een plek hebben. We zijn een hardwerkende en ondernemende gemeenschap. We houden van bewegen en onze cultuur trekt internationaal mensen naar onze gemeente. Onze leefomgeving is daarbij enerzijds compact en kleinschalig in de de verschillende karakteristieke kernen, maar kenmerkt zich ook door openheid en ruimte met het uitgesterkte landelijke gebied en het water. Met alle uitdagingen die op ons af komen maken wij ons sterk om een goede leefomgeving in onze gemeente door te geven aan toekomstige generaties.
Onze omgevingsvisie heeft daarom vijf hoofdthema's waarin wij onze visie en de hoofdlijnen van het beleid voor onze leefomgeving in samenhang benoemen.

1. Krachtige kernen en linten

2. Werken aan ondernemen

3. Ontspanning binnen handbereik

4. Zorg voor water en land

5. Klaar voor transitie

Krachtige kernen en linten

Wonen, openbare ruimte, voorzieningen en sociale cohesie

Visie

Wij willen dat onze kernen en dorpslinten krachtig en leefbaar zijn. Edam-Volendam maakt zich daarom hard voor voldoende geschikte woonruimte, een goede openbare buitenruimte, voldoende voorzieningen en maatschappelijke verbondenheid.

Beleid ***Werken aan een evenwichtige woningvoorraad***

De gemeente beschouwt het tot haar taak ervoor te zorgen dat er voldoende en geschikte woongelegenheid in Edam-Volendam aanwezig is. De woningmarkt is dynamisch. Door individualisering, huishoudensverdunning en vergrijzing veranderen de woonwensen. In de economische crisis werden woningen moeilijk verkocht en enkele jaren later zijn diezelfde woningen onbereikbaar voor starters geworden. We willen schaarste noch leegstand en anticiperen daarom op deze dynamiek. Naast de kwantitatieve behoefte aan woonruimte speelt de kwaliteit en variatie van de aangeboden woonruimten / woonmilieus in toenemende mate een rol.

Uitgangspunt is een evenwichtige woningvoorraad die is afgestemd op de bevolkingsopbouw en een gezonde doorstroming op de woningmarkt. We kijken daarbij niet alleen naar koopwoningen, maar ook naar vrije sector, sociale huur en middensegment huur. We monitoren de woningbehoefte binnen onze gemeente en passen daarop onze plancapaciteit voor de ontwikkeling van woningen aan. Binnen onze plancapaciteit houden we er ook rekening dat plannen voor nieuwe woningen soms niet door gaan. Om ervoor te zorgen dat ontwikkelingen voorzien in de (actuele) behoefte, kiezen we bij ontwikkellocaties voor een variabele insteek ten aanzien van de rol van de gemeente. We gaan bij voorkeur een samenwerking aan met ontwikkelende partijen om samen een goede ontwikkeling voor onze gemeente te maken, of faciliteren de bouw van woningen en regisseren daarbij naar kwaliteit en behoefte. In het geval dat desondanks onevenredige schaarste of leegstand dreigt, pakt de gemeente Edam-Volendam haar verantwoordelijkheid op om - bijvoorbeeld door de inzet van actief grondbeleid - de balans zo goed mogelijk te herstellen.

!

OPGAVE: Wonen

Onze woonomgeving en de woningmarkt vergen beide continue aandacht. Binnen de opgave 'Wonen' gaan we de uitdaging aan om voor een evenwichtige woningvoorraad te zorgen en om een kwalitatieve, gezonde en veilige leefomgeving te bereiken en in stand te houden.

> Zie Hoofdstuk 2, Uitvoeringsstrategie 2023, Opgave 1 Wonen

Beleid ***Verdichting waar mogelijk en uitbreiding mits noodzakelijk***
We zetten in op woningbouw op binnenstedelijke herstructureringslocaties. We intensiveren omdat we zuinig om willen gaan met onze ruimte en compact bouwen het meest duurzame model van verstedelijking is. Verdichting verkort afstanden, bevordert gezonde mobiliteit en vergroot het bestaansrecht van voorzieningen. Als we verdichten is de identiteit en het karakter van de plek leidend. Bouwen in de hoogte doen we op plekken die zich daar stedenbouwkundig voor lenen. Het combineren van functies gaat voor enkelvoudig gebruik van de ruimte. Bij de herontwikkeling van werkgebieden (industrie- of bedrijventerreinen) zoeken we naar een menging van functies (woon-werk-vrijetijdsvoorzieningen) waarbij/waarmee we werkgelegenheid en voorzieningen dicht bij huis koesteren. In woonbuurten met een sociaal maatschappelijke achterstand kunnen we ruimtelijke inbreidingen inzetten om een neerwaardse dynamiek te remmen en verandering van het gebied te ondersteunen. Uitbreiding van het aantal woonwagens of woonboten (uitgezonderd historische woonschepen) gaan we tegen en we onderzoeken locaties of principes die leiden tot een betere ruimtelijke inpassing.

Binnenstedelijk bouwen heeft dus vanuit het oogpunt van duurzaamheid en economie duidelijk de voorkeur, maar het is niet de bedoeling dat de verdichting afbreuk doet aan de kwaliteiten van bestaand stedelijk gebied[1]. Binnenstedelijk ontwikkelen heeft met andere woorden een limiet, vanwege het waarborgen van de kwaliteit van bestaand stedelijk gebied, het beschermen van de gezondheid van inwoners en het behoud van voldoende mobiliteit. Woningbouw op uitbreidingslocaties kan daarom noodzakelijk zijn, om daarmee in de kwalitatieve en kwantitatieve behoefte naar woningen te voorzien. Als we uitbreiden doen we dit op een verantwoorde manier die zo veel mogelijk rekening houdt met of past bij de karakteristiek van (bebouwing in) ons landschap.

[1] **zie Nationale Omgevingsvisie, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2020**

De gemeente Edam-Volendam maakt zich hard voor voldoende woningbouw in onze dorpslinten voor de overwegend lokale vraag. Een gedifferentieerde bevolkingssamenstelling is belangrijk voor de vitaliteit en leefbaarheid van deze dorpslinten en als basis voor voorzieningen. Bedrijven kunnen er op gespannen voet staan met de leefbaarheid. We willen in het geval van de sanering van een dergelijk bedrijf ruimte bieden aan woningbouw, mits dit past binnen de karakteristiek van het lint.

Beleid ***Levendige kerngebieden behouden, balans leefbaarheid bewaken***
Onze historische kerngebieden van Edam en Volendam zijn plekken met veel levendigheid. We wonen er, hebben er ons werk, genieten er in onze vrije tijd van de historie en verwelkomen er vele toeristen. In een relatief klein gebied worden veel functies gecombineerd. Dat maakt de kerngebieden tot fijne levendige gebieden, maar ook plekken waarin we de leefbaarheid goed moeten bewaken. Binnen de kerngebieden zetten we in op het behoud van een diversiteit aan woonmilieu's, voorzieningen, horeca en detailhandel, maar beschermen en ontwikkelen het gebied zodanig dat dit gebruik elkaar niet onevenredig in de weg zit. We willen voor deze gebieden de maatschappelijke verbinding extra bevorderen en dat benutten bij transformatieopgaven of nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Historische kerngebieden kunnen we een impuls geven door bijvoorbeeld uitnodigingsplanologie toe te passen als de woningmarkt, leefbaarheid of economische dynamiek daar om vraagt.

De openbare ruimte is in historische kerngebieden een verbindende factor tussen wonen, werken, toerisme en vrije tijd. We richten de openbare ruimte eenduidig, karakteristiek en toegankelijk in. Door de openbare ruimte van de oude kerngebieden op te waarderen bij groot onderhoud willen we met een eenduidige inrichting de belevingswaarde en het karakter uitdragen, de cultuurhistorische waarde vergroten en de verblijfskwaliteit vergroten. Bij groot onderhoud of herinrichting van pleinen willen wij het verblijfsklimaat verbeteren, streven we naar het bereiken van meer levendigheid en willen

we een gebalanceerd multifunctioneel gebruik van pleinen faciliteren. Gemotoriseerd verkeer gaat zo veel mogelijk naar de randen, zodat we meer en veiligere ruimte hebben voor voetgangers en fietsers. Bij ontwikkelingen in de kerngebieden hebben we de wens om de verbinding met het water zo veel mogelijk te versterken.

Beleid ***Een plek om te wonen voor jong en oud***

De inwoners van de gemeente Edam-Volendam blijven hier doorgaans graag wonen. En inwoners die (voor bijvoorbeeld een studie) naar Amsterdam of elders zijn verhuisd, willen op ten duur vaak graag weer terugkeren. In Edam-Volendam willen we dat dit mogelijk is. Wij willen onze jongeren, die een start maken in hun wooncarrière, daar voldoende kansen voor bieden. Het is voor hen van belang dat er wordt gezorgd voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat in onze verschillende kernen door voldoende nieuwbouw en doorstroming.
We zijn een gemeente waarin het gezinsleven ruim baan krijgt. We stimuleren de verduurzaming van onze bestaande woningvoorraad en werken samen met instellingen (voor bijvoorbeeld onderwijs en kinderopvang), verenigingen en ondernemers om de 'gezinsvoorzieningen' vitaal te houden.
We willen dat ouder wordende inwoners langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Dat betekent dat er rekening gehouden moet worden met voldoende zorg- en recreatiefuncties voor senioren en een openbare ruimte die in toenemende mate begaanbaar is voor deze doelgroep. We ondersteunen de aanpassing van de bestaande woningvoorraad om deze levensloopbestendig te maken en initiatieven voor mantelzorg. Daarnaast willen we dat er voldoende woonmogelijkheden zijn wanneer thuis wonen niet meer gaat of als het huis te groot is (geworden) voor het huishouden dat er in woont. We stimuleren daarom de vernieuwing van bestaande woonzorgcentra en werken samen met onze woningbouwverengingen en zorginstellingen aan nieuwe woonzorgcentra als de opbouw van onze bevolking daar om vraagt. En we willen voor de kleine huishoudens voldoende mogelijkheden voor een passende woning zodat ook voldoende woningen vrijkomen voor huishoudens die juist meer ruimte willen.

Beleid ***Kansrijke en toegankelijke leefomgeving***

We sturen op een 'kansrijke leefomgeving' voor onze jeugd om hun gezondheid te stimuleren. We kijken daarbij niet alleen naar de inrichting van de leefomgeving, maar ook naar accommodaties en activiteiten. De fysieke leefomgeving zou geen obstakel moeten vormen voor deelname aan onze maatschappij; wij willen dat onze leefomgeving zo veel mogelijk door iedereen te gebruiken is, ook door mensen met een beperking. We houden de toegankelijkheid van de openbare ruimte in stand en werken aan de verbetering ervan als de toegankelijkheid tekort schiet. In de nabijheid van voorzieningen/instellingen voor kwetsbare doelgroepen intensiveren we in het onderhoud van de leefomgeving, zoals een route naar een nabijgelegen voorziening (bijv. supermarkt of bibliotheek). Bij groot onderhoud kiezen we daar voor een toegankelijkere inrichting van de openbare ruimte. We bevorderen het toegankelijk maken van voorzieningen en gebouwen.

Beleid ***Horeca in balans met leefbaarheid en woongenot***

Wij willen dat horeca in balans is met de leefbaarheid en het woongenot in onze gemeente. Ten aanzien van horeca kiezen we daarnaast voor een gebiedsgerichte aanpak. Op de dijk in Volendam en in het centrum van Edam willen we een kwaliteitsslag en de historische herkenbaarheid vergroten. In de andere kernen, linten, het buitengebied en grote ruimtelijke ontwikkelingen kunnen we (mogelijkheden voor) horeca inzetten om levendigheid, spreiding van bezoekers en kleinschalig verblijfstoerisme te bevorderen.

Beleid ***Voorzieningen nabij***

Voor het behoud van de sterke gemeenschapszin is het van belang dat we blijven beschikken over een passend maatschappelijk voorzieningenniveau dicht bij huis. Daarbij gaat het onder meer om de aanwezigheid van toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen, sport- en culturele accommodaties. We ondersteunen de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking in de eigen leefomgeving. Daarnaast moeten er voldoende mogelijkheden zijn voor beschermde woonvormen en opvang. We sturen op de nabijheid van (welzijns-)voorzieningen, zodat iedereen aan de samenleving mee kan doen.

Beleid ***Sociaal verbonden en veilig***
Het elkaar ontmoeten staat centraal. De functie van een ontmoetingsplaats willen we versterken. Dat kan door herschikking en toevoeging van bestaande en nieuwe functies en herinrichting van de openbare ruimte en parken. In de dorpslinten is het voor de sociale verbondenheid belangrijk dat we plekken in stand houden waar bewoners samen kunnen komen. Dit kan bijvoorbeeld een buurthuis of lokale sportclub zijn waar ook andere maatschappelijke activiteiten plaatsvinden. Onze samenleving is hecht en staat bol van de initiatieven om dat zo te houden. Daar zijn we blij mee, want die maatschappelijke verbinding willen we graag verder bevorderen. Daarom geven we graag ruimte aan die ideeën, mits dit in balans blijft met andere onderdelen van onze leefomgeving. We werken samen met bewoners, ondernemers en instellingen als het gaat om de gedeelde verantwoordelijkheid voor sociale veiligheid. Ook de verbetering van de subjectieve sociale veiligheid, het gevoel van veiligheid, is daarbij een opgave die een ruimtelijke weerslag heeft. We werken in de fysieke leefomgeving bij voorkeur preventief aan de veiligheidsopgave.

Beleid ***Transitie van onze mobiliteit***
We werken toe naar andere vormen van mobiliteit. Verkeer in de kernen van Edam-Volendam maken we gezonder en wordt emissievrij. Bij de inrichting van onze wegen geven we infrastructuur voor gezonde vormen van mobiliteit ruim baan. We ontwikkelen onze leefomgeving zo goed mogelijk om duurzame mobiliteit mogelijk te maken. We ondersteunen de doelstelling van de Vervoerregio om het openbaar vervoer emissievrij te maken.

Beleid ***Mobiliteit die meegroeit met de ontwikkeling van onze gemeente***
De toekomstige ontwikkeling van de gemeente zorgt voor een opgave voor de capaciteit van onze mobiliteit. Wij willen in Edam-Volendam pro-actief omgaan met deze opgave, zodat de capaciteit van ons mobiliteitsnetwerk op niveau is en wegencongestie wordt vermeden. We stemmen onze mobiliteitsontwikkeling daarom af op de te verwachten groei van onze gemeente, waaronder bijvoorbeeld het te verwachten aantal extra huishoudens.

!

Mobiliteit
De toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente maakt het noodzakelijk dat we op het gebied van mobiliteit anticiperen en vooruitdenken. Ook willen we dat onze mobiliteit steeds duurzamer, gezonder en veiliger wordt. Binnen de opgave 'Mobiliteit' komen we in beweging voor een mobiliteitstransitie en een goede bereikbaarheid die meegroeit met de ontwikkeling van onze gemeente.
> Zie Hoofdstuk 2, Uitvoeringsstrategie 2023, Opgave 5, Mobiliteit

Beleid ***Openbare ruimte 'op orde'***
We willen dat onze openbare ruimte '*op orde*' is. Daarmee bedoelen we dat we een gemiddeld ambitieniveau nastreven ten aanzien van de realisatie, het beheer en het onderhoud van bijvoorbeeld wegen, straatmeubilair, openbare verlichting, riolen, bruggen en civiele kunstwerken. In onze oude kernen kiezen we voor een hoog ambitieniveau. We werken daarom op die plekken specifiek volgens de kaders van het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR).
Bruggen en andere civieltechnische werken zijn veilig, bedrijfszeker, gaan lang mee en zijn schoon. Bij herinrichtingen worden knelpunten in de fysieke leefomgeving, zoals toegankelijkheid voor mindervaliden, veiligheid, gezondheid, kwaliteit, doorstroming en parkeercapaciteit, zoveel mogelijk opgelost. Gestructureerd regulier onderhoud en meerjarige onderhoudsplannen worden maatschappelijk kostenbewust en duurzaam uitgevoerd. Naast traditioneel beheer (technische aspecten, onderhoudbaarheid en veiligheid) zetten we ook in op belevingswaarde en beeldkwaliteit.
We zetten in op een goede en logische inrichting en materialisering van de wegen, zodat de weggebruiker begrijpt wat er van hem wordt verwacht. Met het oog op ruimtelijke kwaliteit zijn we terughoudend met bebording. We willen dat voetgangers en fietsers zich veilig kunnen bewegen in de gemeente; we hebben daarbij extra aandacht voor de oversteekplaatsen. Knelpunten pakken we aan. De inrichting van onze wegen houden zo goed mogelijk rekening met onze hulpdiensten.

Werken aan ondernemen

Werken, ondernemen, innoveren en leren

Visie
Edam-Volendam is een hardwerkende en ondernemende gemeenschap. Mensen zijn er innovatief en ambitieus. Stilstand is achteruitgang; Edam-Volendam maakt zich sterk voor de ontwikkeling van onze samenleving en hecht daarom waarde aan voldoende ruimte voor werkgelegenheid, ondernemerschap, innovatie en onderwijs binnen onze gemeente.

Beleid ***Voldoende werkgelegenheid dicht bij huis***
We willen *binnen onze gemeente* voldoende werkgelegenheid voor onze inwoners. Daarvoor moet er genoeg ruimte zijn om onze bedrijven te huisvesten. We streven naar het creëren van minimaal één nieuwe arbeidsplaats per nieuwgebouwde woning.

We willen nieuwe ideeën en bedrijven een kans geven. We maken daarom ruimte voor initiatieven/projecten die nieuwe ideeën, technologie en innovatieve bedrijvigheid bevorderen. We monitoren ruimtelijke behoefte op dit vlak en geven richting aan ruimtelijke ontwikkelingen om daar zo goed mogelijk rekening mee te houden. We gaan onderzoeken waar we startup's het beste in onze omgeving kunnen laten landen. Ook zorgen we voor plekken waar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen werken.

We willen voldoende ruimte voor onze bedrijvigheid op werklocaties veiligstellen. We stimuleren het slimmer omgaan met de bestaande ruimte in panden, door bijvoorbeeld gedeelde faciliteiten of een multifunctioneel gebruik van bestaande gebouwen. Als meer ruimte voor uitbreiding van bedrijvigheid op de huidige locaties niet mogelijk of onvoldoende blijkt, onderzoeken we de realisatie van nieuwe werklocaties waar wel invulling gegeven kan worden aan de ambities van onze ondernemers. Uitgangspunt voor de realisatie van nieuwe werkgebieden is het realiseren van voldoende werkgelegenheid dicht bij huis en het vormen van circulaire bedrijfsclusters.

We onderzoeken of we de verouderde werklocaties kunnen transformeren naar ideale woon-werkgebieden. Uitgangspunt daarbij is een combinatie van functies, zodat we optimaal gebruikmaken van onze ruimte, en meer werkgelegenheid dicht bij huis, zodat afstanden korter worden. Met de transformatie willen we onze bedrijfspanden en woningvoorraad verduurzamen. Op transformerende bedrijventerreinen en getransformeerde woon-werkgebieden passen we mogelijk de bestuurlijke afwegingsruimte - die de Omgevingswet ons biedt - toe, waarbij een passende balans tussen wonen en werken ten aanzien van

Wij werken samen met onze ondernemers, onderwijsinstellingen en regio aan onze economische toekomst. In het traject 'Onze Economische Toekomst 2040' zijn tien ambities geformuleerd voor een sterke economische toekomst van de gemeente. De ambities richten zich niet puur op de gemeentegrenzen; economie stopt ook niet bij de gemeentegrens. Wij hebben de regio nodig voor een sterkere economische toekomst en de regio heeft ons nodig. In de tien ambities is aangegeven wat we nu vinden en wat we in 2040 bereikt moeten hebben. De ambities lijken in sommige gevallen misschien utopisch, maar we (gemeente, ondernemers, onderwijs) dagen onszelf graag uit. Voor zover de genoemde ambities van toepassing zijn op onze fysieke leefomgeving, nemen we deze dan ook op in onze omgevingsvisie. Daarmee geven we de geselecteerde ambities ook een beleidsmatige basis en maken we er werk van!

Afbeelding
Bijeenkomst traject Onze Economische Toekomst 2040

overlast wordt bewaakt. We onderzoeken of overlastgevende bedrijvigheid (met bijvoorbeeld veel (zwaar)verkeer, geluidsoverlast en/of geurhinder) een plek kan krijgen op een regionaal bedrijventerrein.

OPGAVE: Werklocaties
Onze bedrijventerreinen zijn vol en grotendeels verouderd. In de gemeente Edam-Volendam willen we nieuwe ontwikkelmogelijkheden voor onze bedrijven mogelijk maken. We willen daarmee voldoende werkgelegenheid dicht bij huis houden om gezonde mobiliteit te stimuleren en regionale wegencongestie tegen te gaan, ondernemers de kans geven hun bedrijven te verduurzamen en gebieden tijdig transformeren naar toekomstbestendige en leefbare woon-werkgebieden.
> Zie Hoofdstuk 2, Uitvoeringsstrategie 2023, Opgave 4, Werklocaties

Beleid *Werk maken van onze mobiliteit*
We willen werk maken van onze mobiliteit. Laden en lossen, transport of agrarische vervoersbedrijven zijn fundamenteel voor goed ondernemerschap, maar hebben soms geen positieve effecten op de leefbaarheid. De woonwerkpendel van en naar Amsterdam is van belang voor onderwijs en werkgelegenheid. Realiteit is echter dat de dagelijkse files en het ontbreken van een doorlopende busbaan knelpunten zijn. Daarom willen we - naast de verbetering van de (bestaande) infrastructuur - innovatieve en duurzame vormen van mobiliteit mogelijk maken. Niet alleen voor ons woon-werkverkeer, maar ook voor de vervoersstromen van logistiek en toerisme.

Beleid *De beste digitale infrastructuur van de regio*
Digitalisering is de toekomst. We willen excelleren op het gebied van digitale innovatie. De digitale infrastructuur in de grond en de lucht is hiervoor de basis en moet dus in orde zijn. We gaan samen onderzoeken hoe we met de uitrol van (toekomstige) technologieën voorop kunnen lopen. We onderzoeken waar nu verbeteringsmogelijkheden en kansen voor de technologieën van de toekomst liggen.

Beleid *Onderwijs vormt de basis!*
We streven naar een decentrale opzet van ons basisschoolonderwijs, zodat deze scholen voor kinderen zo veel mogelijk fysiek, lopend of per fiets, te bereiken zijn en zodat gebouwen multifunctioneel voor een specifieke kern of wijk te gebruiken zijn. De grootte en de locatie van huisvesting van basisschoolonderwijs stemmen we af op de te verwachten behoefte binnen de kernen en wijken in onze gemeente. Op plekken waar de te verwachten behoefte niet voldoende is om de schoolfunctie voort te zetten, kunnen we (de voortzetting van) decentrale onderwijshuisvesting op die plek niet garanderen. Indien nodig, houden we voor een kern of wijk, door middel van ruimtereserveringen of door potentiële gebouwen aan te wijzen voor de inpassing of transformatie naar onderwijshuisvesting, strategisch rekening met toekomstige verjonging van een gebied.
We faciliteren de aanpassingen van onderwijshuisvesting van ons voortgezet onderwijs aan de hand van leerlingenbehoefte, type onderwijs en afstemming op het (lokale) bedrijfsleven. Voor onze beroepsbevolking en de lokale economie vinden we het belangrijk dat (naast onze leerplichtige leerlingen) alle inwoners dichtbij, binnen onze gemeente, kwalitatief goed en innovatief onderwijs kunnen volgen dat aansluit op de profilering van onze lokale werkgelegenheid. Om dit te bereiken, werken we nauw samen met onze ondernemers en onderwijsinstellingen. De gemeente bewaakt het overkoepelend belang en heeft naast een verbindende ook een faciliterende rol; indien nodig reserveert de gemeente fysieke ruimte om een ontwikkeling op dit gebied mogelijk te maken. In een razendsnel veranderende wereld veranderen ook de vaardigheden die door bedrijven van werknemers worden gevraagd. Dit betekent dat onderwijs en ondernemers ontzettend goed moeten samenwerken om leerlingen de juiste vaardigheden mee te geven. De gemeente sluit aan in deze driehoek, om daarmee binnen ruimtelijke ontwikkelingen zo veel mogelijk rekening te houden, ruimte te bieden aan nieuwe kennisinitiatieven en/of om onderwijs en het bedrijfsleven fysiek dichter bij elkaar te brengen.

Beleid ***Vasthouden aan bestaande winkelstructuur***
De bestaande winkelstructuur willen we handhaven. We willen graag een aantrekkelijk en compleet winkelaanbod met voldoende keuzemogelijkheden en kwaliteit voor verschillende doelgroepen (inwoners, regio, toeristen), een duurzame winkelstructuur die zowel voor ondernemers als eigenaren aantrekkelijk is om in te investeren en leefbare en vitale dorpen. Omwille van behoud en versterking van de winkellocaties is het gewenst om eventuele nieuwe ontwikkelingen van winkels (en overige op publiek gerichte functies) zoveel mogelijk te concentreren in de bestaande centra. Daarom werken we buiten de gewenste winkelstructuur niet mee aan nieuwe winkelontwikkelingen, tenzij grote nieuwe ontwikkelingen daar aanleiding toe geven en onderzoek draagvlak en behoefte voor uitbreiding van de winkelstructuur aantoont.

Beleid ***Stimuleren van (economische sector) circulair bouwen***
We werken samen met onze buurgemeenten, staatsbosbeheer, onze bouwondernemers en onderwijsinstellingen om van circulair bouwen in onze regio een belangrijke economische sector te maken.

Beleid ***Werken aan een economisch draagkrachtig agrarisch cultuurlandschap***
Onze agrarische ondernemers worden in toenemende mate geconfronteerd met zaken zoals strenge regels, een overpopulatie aan ganzen en een markt die de laagste prijs voor producten wil betalen. We begrijpen dat deze ondernemers het hierdoor zwaar hebben en hebben respect voor hun doorzettingsvermogen.

We zijn blij met onze natuurwaarden in het buitengebied, maar pleiten voor een acceptabele balans ten aanzien van onze agrarische ondernemers. Bestaande bedrijven moeten binnen die balans ruimte hebben voor ontwikkeling. We willen een economisch draagkrachtig en duurzaam agrarisch cultuurlandschap en zoeken samen met agrarische ondernemers en andere overheden naar nieuwe economische perspectieven. Een voorbeeld hiervan is samenwerking met de Provincie Noord-Holland voor de innovatie van lokale voedselproductie, -verwerking en -distributie, of de gezamenlijke oriëntatie op de teelt van gewassen die gebruikt kunnen worden als circulaire bouwmaterialen.

Afbeelding
Orientatiedag Rietteelt 2021 voor onderzoek naar nieuw agrarisch perspectief, teelt van biobased bouwmaterialen en klimaatadaptatie.

Ontspanning binnen handbereik

Sport, recreatie, evenementen en cultuur

Visie
Edam-Volendam is altijd in beweging. We zijn een voedingsbodem voor (top-) sport en we gebruiken de ruimte van onze leefomgeving voor ontspanning. Vrijetijdsbesteding moet binnen handbereik zijn! Edam-Volendam is levendig. Onze gemeente bruist door mooie evenementen, we omarmen onze cultuur en beschermen onze historie.

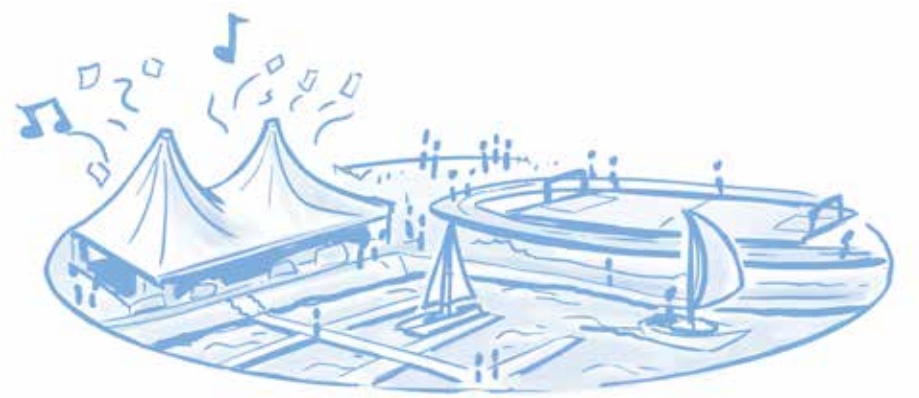

Ontspanning binnen handbereik

Beleid ***Recreatieve waarden verhogen***
De inrichting van onze openbare ruimte en parken houdt rekening met ruime recreatieve mogelijkheden zodat ontspanning binnen handbereik is. Met openbare plekken en recreatieve netwerken stimuleren we beweging en ontmoeting.
We moedigen buitenspelen door de kleinsten aan door het aanbieden van voldoende speelplekken voor kinderen. Ook willen we voldoende plekken in de openbare ruimte voor de samenkomst van jongeren. We ontwikkelen recreatieve netwerken om kleine en grote wandel- en fietsrondjes mogelijk te maken.
Ook onze groene hoofdstructuren gebruiken we om te spelen, voor recreatie en om te sporten. Wij streven naar multifunctioneel groen met volop mogelijkheden voor het gebruik ervan door onze inwoners, waarbij er een balans moet zijn met de ambities voor natuur, ecologie en biodiversiteit. Bij de inrichting van de openbare ruimte in groene hoofdstructuren wordt rekening gehouden met voldoende sportieve buitenruimte: uitnodigend om te gaan sporten/bewegen en voldoende veilig om gedurende de gehele dag te gebruiken. Om de kwaliteit van groen te borgen bepalen we welke aanpassingen er nodig zijn om het gebruik te ondersteunen en het eventuele kwaliteitsverlies van groen te minimaliseren.

"Het mooiste strand van heel ons land!" *Een oude ambitie uit 1932 van een ondernemer uit Edam, in een tijd dat de hele wereld in een diepe crisis verkeerde. In samenwerking met lokale middenstand, politiek en enkele grote ondernemers ontwikkelde hij een idee voor Edam dat een alternatief moest worden voor Zandvoort aan Zee voor de inwoners van Amsterdam.* [*Van den Berg, 2018*] *Hoe denken we nu over onze recreatieve mogelijkheden?*

We willen de recreatieve waarde van ons water en ons buitengebied verhogen, maar willen - in tegenstelling tot de ambitie uit 1932 - geen massatoerisme in deze rustige gebieden. We geven ruimte aan gebruik van onze buitengebieden

in de vorm van 'stille recreatie' (zoals wandelen, fietsen, kanoën, zeilen, (kite-) surfen) om gezondheid van onze inwoners en bezoekers te stimuleren. We stimuleren de ontwikkeling van doorlopende recreatieve netwerken in ons buitengebied op water en land en lossen daarin in samenwerking met het recreatieschap en andere belanghebbenden knelpunten op. We stimuleren nieuwe recreatiemogelijkheden (voet- en fietspaden) op de bestaande dijken. We zetten in op de ontwikkeling van een doorlopend en kwalitatief fietsnetwerk met voldoende fietsvoorzieningen (zoals stalling en laadmogelijkheden) door de gehele gemeente.

Beleid ***De ideale voedingsbodem voor (top)sport***
We zijn trots op onze sportvoorzieningen. We willen iedereen de mogelijkheid geven om sport te beoefenen om de gezondheid van het individu en sociale samenhang van onze samenleving te bevorderen. We handhaven onze sportvoorzieningen en ondersteunen vernieuwing indien dat nodig is. We houden zo veel mogelijk vast aan de huidige verspreiding, zodat sport voor iedereen zo veel mogelijk binnen handbereik is en blijft. Dit betekent niet dat verplaatsing en/of combinatie van sportvoorzieningen niet mogelijk of wenselijk is, maar wel dat daarbij aandacht is voor bereikbaarheid.

Beleid ***Ruimte voor bruisende evenementen***
In Edam-Volendam worden al jarenlang sfeervolle, goedbezochte en veilige evenementen georganiseerd zoals de Pieperrace, de boekenmarkt, buurtfeesten, sportevenementen, kaasmarkten, kermissen, braderieën en vele muziekevenementen. Door het gevarieerde aanbod en het goede verloop van jaarlijks terugkerende en nieuwe evenementen profileert Edam-Volendam zich als bruisende en dynamische gemeente. Edam-Volendam ziet daarnaast de belangstelling voor grote en kleinere evenementen binnen haar gemeentegrenzen toenemen. We willen een blijvend evenwichtig aanbod van evenementen voortzetten. Het imago en de positie als bruisende en dynamische evenementengemeente willen we behouden en versterken.

Beleid ***We omarmen onze cultuur***

We willen het cultuuraanbod versterken door in onze leefomgeving ruimte te geven aan culturele initiatieven (bijvoorbeeld optredens) en meer aandacht voor kunst en cultuur te genereren door het realiseren van (beeldende) kunst in de openbare ruimte. Belangrijke culturele karakteristieken van bebouwing beschermen we en we zorgen dat nieuwe ontwikkelingen daarop voortbouwen.

Onze cultuur levert een onmisbare bijdrage aan de belevingswaarde van gemeente Edam-Volendam. Het heeft ons in het verleden op kaart gezet doordat schilders het leven en de leefomgeving hier vastlegden. Cultuur is een breed begrip. Bijvoorbeeld beeldende kunst, optredens, specifiek lokale omgangsvormen of klederdracht.

Beleid ***Zuinig op onze monumenten, archeologie en varend erfgoed***

We blijven ons inzetten voor het behoud en de bescherming van verschillende karakteristieke historische waarden in de vorm van De Stelling van Amsterdam (werelderfgoed), het stadsgezicht Edam, rijksmonumenten, provinciale monumenten en gemeentelijke monumenten. Bij (en met) gemeentelijke beschermingen willen we initiatieven die bijdragen aan een duurzaam behoud van onze monumenten of waarden stimuleren. Indien nodig breiden we, binnen de mogelijkheden van de gemeentelijk bevoegdheden, bescherming van waarden uit. Denk daarbij aan nieuwe beschermingen, maar ook de omgeving van (bestaande) monumenten willen we een rol laten spelen. Bij ruimtelijke initiatieven in waardevolle gebieden sturen we op het verwijderen van storende bebouwing en herstel van de karakteristiek van het gebied. We gaan zorgvuldig om met archeologische locaties. We ondersteunen de ontwikkeling en het behoud van plekken voor de beleving en het behoud van ons varend erfgoed. Denk daarbij aan historische scheepswerven en/of een museumhaven voor historische (woon)schepen.

Beleid ***Innovatie van ons toeristische product***

We willen bezoekers, die naar onze gemeente komen om te ontspannen, een onvergetelijke beleving bieden. We hebben heel veel te bieden, maar kunnen niet stil blijven staan omdat de wensen van bezoekers veranderen en we waarde hechten aan een goede balans tussen bewoner en bezoeker. Daarom willen wij ons toeristische product innoveren! We willen van vluchtig massatoerisme richting duurzaam verblijfstoerisme met versterking van de lokale economie. Toekomstbestendig en klaar voor de wensen van de bezoeker van morgen. We werken daarom samen met onze ondernemers en bewoners aan een gastvrij en leefbaar waterfront, stadsgezicht en buitengebied. De verschillende gebieden en plekken in onze gemeente vragen om een gezamenlijke strategie, waar ze binnen hun identiteit en karakter een eigen bijdrage aan leveren. We juichen initiatieven voor de ontwikkeling van verblijfsrecreatie en verblijfstoerisme toe, maar bewaken altijd de balans met leefbaarheid van de omgeving.

!

OPGAVE: Waterfront

Ons waterfront is een gebied met vele uitdagingen. We zoeken er continu naar een goede balans tussen wonen, ondernemen, recreatie, toerisme en natuur. Maar het is ook een belangrijke plek binnen de ontstaansgeschiedenis van onze gemeente en onze samenleving. We gaan in de opgave 'Waterfront' daarom gebiedsgericht aan de slag voor het bereiken en bewaken van een gebalanceerd en leefbaar waterfront en de borging van de cultuur, identiteit en het aangezicht van ons waterfront.

> Zie Hoofdstuk 2, Uitvoeringsstrategie 2023, Opgave 6, Waterfront

Afbeelding
We hebben in Edam-Volendam een mooi toeristisch product te bieden. Bezoekers uit de hele wereld komen hier onze leefomgeving bewonderen en onze cultuur en historie beleven. Van klederdracht en Frau Antje tot het schooltje van Dick Trom, van oneindige weidse blikken tot de beslotenheid van historische dwaalmilieus, van palingrokerij tot kaas van de boer, van verzonken dorp tot legende van meisje Lijsje en het veulen en van de unieke palingsound tot de stilte in ons buitengebied.

Zorg voor water en land

Cultuurlandschap, water, lucht en bodem

Visie

Water, land en lucht verbindt ons letterlijk en figuurlijk. Dus daar zijn we zuinig op. Uitgangspunt voor de gezamenlijke zorg voor onze leefomgeving is het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt. Wij zijn trots op ons agrarische cultuurlandschap. De agrariërs zijn de hoeders van ons landschap. Het veenweidelandschap blijft zo veel mogelijk open, groen en agrarisch. We geven daarom ruimte aan de economische draagkracht van het buitengebied.

Beleid ***Behoud en ontwikkeling van ons karakteristieke cultuurlandschap***

De gemeente Edam-Volendam zet zich in voor het behoud van de karakteristiek van het agrarische cultuurlandschap. Een transitie van het grondgebruik of gedeeltelijke ontwikkeling van het landschap valt daarentegen niet uit te sluiten; uitbreidingslocaties blijven blijven noodzakelijk om in de kwalitatieve en kwantitatieve behoefte naar woningen te voorzien en voldoende werkgelegenheid dicht bij huis veilig te stellen. In het geval van uitbreiding doen we dat op plekken die we vooraf aangeven, waarbij we - voor het veilig stellen van onze doelen - grondspeculatie tegen gaan.

Onze veenweidegebieden blijven zo veel mogelijk open, groen en agrarisch. Versnippering van het landschap gaan we tegen. We willen een economisch draagkrachtig agrarisch cultuurlandschap en ondersteunen daarom de verbreding of een transitie van de landbouw. De identiteit en het karakter van het landschap is daarbij leidend. Fruitteelt, bloembollenteelt en kassen gaan we tegen om respectievelijk verontreiniging van de bodem en aantasting van de openheid te voorkomen. We zoeken samenwerking op ontwikkelingen en faciliteren ideeën voor een duurzaam behoud van het landschap, zoals vormen van agrarisch natuurbeheer en duurzame landbouw. Onderbemaling gaan we tegen, maar we gaan ons buitengebied ook niet zomaar onder water zetten. We geven ruimte aan agrarische initiatieven en bedrijfsmodellen waarbij ons veen nat gehouden wordt om bodemdaling en de inklinking van veenweidegebied tegen te gaan.

Droogmakerij De Purmer is een gebied dat gedeeltelijk binnen onze gemeente, maar ook binnen Purmerend en Waterland valt. We trekken gezamenlijk op om samenhangend beleid te voeren voor dit gebied, waarbij we rekening houden met de bewoners en een groene buffer tussen de stedelijke gebieden, en waarbij toekomstbestendigheid en het veilig stellen van voldoende werkgelegenheid dicht bij huis de prioriteit vormt.

De energietransitie en onze wens om energieneutraal te worden leggen druk op ons landschap. We zetten bij ontwikkelingen die verband houden met deze transitie zo veel mogelijk in op alternatieven waarbij de ruimtelijke impact

Afbeelding
Het Waterlandse landschap binnen Edam-Volendam moet worden gezien als het kroonjuweel voor onze gemeente en de regio. Niet alleen in cultuurhistorisch opzicht maar ook in (inter)nationaal opzicht (toerisme/recreatie), qua werkgelegenheid maar ook voor de beleving voor de inwoners zelf. Tijdens de participatie is nog eens duidelijk geworden dat de kwaliteit van het landschap belangrijk is voor de inwoners en ook reden vormt voor vestiging van nieuwe inwoners in onze gemeente. Bovendien bevindt zich een dergelijk mooi cultuurhistorisch landschap met haar historische Zuiderzeesteden op zeer korte afstand van de (rand)stad Amsterdam en wordt het begrensd door steden met tal van voorzieningen zoals Purmerend en Hoorn. Een dergelijk vanuit landschap en cultuur bezien hoogwaardige contrast van landschappelijk (open) groen en stad is uniek en vrij zeldzaam. Vanwege toekomstige ontwikkelingen die op ons af komen (woningbouw, klimaatadaptatie, energiestrategie) staat het landschap in onze gemeente onder druk.

op onze leefomgeving, het landschap en het milieu zo veel mogelijk beperkt blijft. We stimuleren zonnepanelen op daken van agrarische bebouwing, maar we werken in ons buitengebied niet mee aan hoogspanningsmasten om horizonvervuiling binnen ons waardevolle landschap tegen te gaan. Ook zonnepaneelvelden / zonneakkers willen we weren uit onze gemeente om verschraling van de bodem en verdere opwarming van de leefomgeving tegen te gaan. Windturbines zien we vanwege het voorkomen van horizonvervuiling liever ook niet terug in ons landschap. Echter valt niet uit te sluiten dat windturbines uiteindelijk in de verdere toekomst mede nodig zullen zijn om onze ambitie voor de energietransitie te behalen. We zetten in dat geval in op locaties waar al zichtschade is of locaties waar de zichtschade beperkt is.

!

OPGAVE: Landelijk gebied en Landschap
De leefbaarheid binnen de landelijke kernen van onze gemeente is kwetsbaar. We gaan daarom binnen de opgave 'Landelijk gebied & Landschap' gebiedsgericht aan de slag om die kernen vitaal te houden en om daar een gezonde en veilige leefomgeving te bereiken en in stand te houden. Maar ook het landschap in onze gemeente staat onder druk en is in transitie. Daarom gaan we de economische draagkracht van ons landelijke gebied ontwikkelen en gaan we onze natuurgebieden succesvoller maken en beschermen.
> Zie Hoofdstuk 2, Uitvoeringsstrategie, Opgave 3, Landelijk gebied & Landschap

Beleid *Verademend openbaar groen*
De identiteit van de gemeente als geheel en van de afzonderlijke kernen versterken we door onze hoofdgroenstructuur door te ontwikkelen. Dit is bijvoorbeeld groen langs doorgaande wegen, de historische groene en blauwe lijnen, de parken en recreatiegebieden. Bij zeer grote ruimtelijke ontwikkelingen breiden we onze hoofdgroenstructuur uit. We zetten in op maximale vergroening van de (bestaande) openbare ruimte waarbij de kwaliteit van het groen voorop staat. Gezond groen draagt beter bij aan klimaatadaptatie en andere doelen. Daar zoeken we verbinding. Ook stimuleren wij onze inwoners, ondernemers en ontwikkelaars om mee te helpen aan het klimaatbestendig maken van onze gezamenlijke omgeving. Vergroenen van de buitenruimte gaat verder dan alleen de gebruikelijke groenvormen. Denk ook aan innovatieve concepten zoals geveltuinen en groene daken. Bij nieuwe binnenstedelijke stedenbouwkundige ontwikkelingen nemen we daar kaders voor op.
We willen het onderhoud van ons openbaar groen *'op orde'* hebben, waarmee we in reguliere gebieden aansluiten op het gemiddelde ambitieniveau dat we ook voor de andere onderdelen van onze openbare ruimte nastreven. Voor de oude kernen hebben we hoog ambitieniveau; dat wordt onder andere in het Handboek Inrichting Openbare Ruimte nader gespecificeerd. In het beheer houden we rekening met de belangen van groen, onze inwoners en spelen we in op andere doelstellingen.

Beleid *Water (er)vaarbaar maken*
We willen de beleving van water in onze stedelijke gebieden en in ons buitengebied versterken. Bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen betrekken we (de beleving van) water in de plannen.
De IJe maken we (er)vaarbaar, door - in het geval van ontwikkelingen in gebieden waar deze verbindende veenstroom aanwezig is - de continuïteit en bevaarbaarheid van dit water zo veel mogelijk te verbeteren, beleving ervan in een gebied te versterken en recreatief gebruik ervan te ondersteunen.
Ons Markermeer blijft open; inpoldering gaan wij tegen. Naast de natuurwaarde van het Markermeer is dit water ook van grote betekenis voor onze cultuurhistorie en recreatie. We willen kleinschalige recreatiemogelijkheden op en aan het Markermeer versterken.

Wij zijn 'watermensen'! *Water is overal in onze gemeente aanwezig. De ontstaansgeschiedenis van onze leefomgeving is er mee verbonden en uit af te lezen. We kunnen in Nederland niet enkel leunen op de sterkte van onze dijken. Het klimaat verandert en daarmee komt water in toenemende mate in korte tijd van boven.*

We ondersteunen en werken samen met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier om ons land te beschermen tegen het water. Samen gaan we wateroverlast en watertekort tegen, zorgen we voor schoon en gezond oppervlaktewater en voor veilige (vaar)wegen. In bestaand stedelijk gebied analyseren we samen de knelpunten voor wateroverlast en zoeken we naar mogelijkheden (adaptatie) om dit zo veel mogelijk te voorkomen. We treffen (gemeentelijke) maatregelen in het openbaar gebied om nadelige gevolgen van de grondwaterstand zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.
We verbinden binnen- en buitenstedelijke watersystemen voor een gezonde doorstroming en daarmee algehele kwaliteit van het water. We pakken foutaansluitingen aan. De samenwerking in de afwaterketen zetten we voort. We ondersteunen het efficiënter zuiveren van water en onderzoeken daarin mogelijkheden voor het terugwinnen van energie en grondstoffen.
We zamelen afvloeiend hemelwater doelmatig in. Nieuwe grote ruimtelijke ontwikkelingen richten we waterrobuust of waterneutraal in en integreren dit in ons systeem (bebouwing, inrichting openbare ruimte, ondergrond). Waar mogelijk zetten we de bestaande openbare ruimte en het buitengebied in om op geschikte locaties water vast te houden en te bergen. Bij nieuwe ontwikkelingen houden we zoveel mogelijk rekening met weersextremen die de huidige ontwerpnormen van riool en buitenruimte overstijgen.

Beleid ***Lucht met een luchtje gaan we tegen***
We gaan geurhinder tegen. We zetten in op het behoud van de huidige luchtkwaliteit die voldoet aan alle wettelijke normen. De gemeente wilt een goede balans tussen wonen en werken ten aanzien van overlast. We onderzoeken of overlastgevende industrie een plek kan krijgen op een regionaal industrieterrein.

Beleid ***Een schone bodem***
Uitgangspunt is dat de vervuiler betaalt. Aanwezige schone bodem moet schoon blijven. Verontreinigde grond met goed beheerd worden en er mogen geen nieuwe bodemverontreinigingen ontstaan. Aanwezige bodemverontreinigingen mogen niet leiden tot humane, ecologische of verspreidingsrisico's. We onderzoeken de saneringsmogelijkheden van oude stortplaatsen, omdat we de afwenteling van risico's naar tijd zo veel mogelijk willen voorkomen. Bij herbestemmingen schrijven we ontwikkelende partijen zo veel mogelijk voor dat eventueel aanwezige bodem(water)vervuiling wordt schoongemaakt. Wij willen vervuilingen zo min mogelijk doorschuiven naar toekomstige generaties. Ook willen dat oude ondergrondse infrastructuur, die (in de toekomst) niet meer wordt gebruikt, niet in onze bodem achterblijft. Het delven van grondstoffen uit onze bodem gaan we tegen.

Beleid ***Geluid, trillingen, straling en licht op acceptabel niveau***
Inwoners moeten zo min mogelijk geluidhinder ondervinden, maar de regelgeving moet ook niet te beperkend worden. Binnen de mogelijkheden van de Omgevingswet maken we hierin een afweging die past bij de situatie of plek. De gemiddelde geluidhinder mag in principe niet boven de streefwaarden uit komen. Op plekken waar geluid gemiddeld wel boven de streefwaarden uit komt, gaan we samen met belanghebbenden in gesprek over het treffen van maatregelen. Ook onderzoeken we hiervoor of overlastgevende industrie een plek kan krijgen op een regionaal industrieterrein. We willen trillingen in onze oude kernen en dorpslinten zo veel mogelijk tegengaan, waarbij restrictief beleid voor (zwaar) verkeer tot de mogelijkheden behoort. Antennes krijgen een aanvaardbare inpassing in de leefomgeving. We houden zo goed mogelijk vast aan het huidige (lage) niveau van lichtvervuiling in onze gemeente. We zijn terughoudend met het plaatsen van openbare verlichting in buitengebieden of we leveren maatwerk om lichthinder tegen te gaan.

Klaar voor transitie

Klimaatverandering, energietransitie en biodiversiteit

Visie

Onze leefomgeving is continu aan verandering onderhevig. Klimaatverandering, de transitie naar andere vormen van energie en biodiversiteit zijn actuele thema's. In Edam-Volendam zijn we als ondernemende gemeente gewend om toekomstbestendig te handelen. Met haalbare ambities streven we er naar om de kwaliteit van onze leefomgeving te behouden en te verbeteren voor toekomstige generaties.

Klaar voor transitie

Beleid ***Anticiperen op klimaatverandering***

Klimaatverandering zorgt voor steeds meer extremere weersomstandigheden. Extreme warmte en droogte of juist hevige regenval. De kans op overstromingen neemt toe en hittestress wordt een groeiend probleem. Wij willen onze leefomgeving anders inrichten, zodat we om kunnen gaan met de andere omstandigheden en een bijdrage kunnen leveren om de veranderingen te temporiseren. Als we bouwen, bouwen we zo veel mogelijk klimaatbestendig, waarbij we minimaal rekening houden met het te verwachten klimaat van de komende 100 jaar.

Wij willen alle nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en reconstructies binnen de gemeente klimaatadaptief inrichten. De gemeente inventariseert per situatie (gebiedsafhankelijk) de relatie met klimaatadaptatie zoals risico's op wateroverlast, droogte en hittestress en nemen dat zo goed mogelijk mee in de planvorming. We brengen periodiek actuele risico's en probleemgebieden met betrekking tot klimaatverandering in kaart door middel van stresstesten.

Wij gaan een bijdrage leveren aan de extra CO2-reductie door de gemeente te vergroenen en ons bomenareaal uit te breiden. Onze veenweidegebieden zetten we niet zomaar onder water. We geven wel ruimte aan landschappelijk acceptabele agrarische initiatieven om oxidatie tegen te gaan. We willen bouwen met natuurlijke circulaire materialen bevorderen om CO2 te reduceren.

De vraag naar grondstoffen voor bijvoorbeeld eten, elektrische apparaten en kleding neemt wereldwijd sterk toe. Daarom moeten we slimmer omgaan met grondstoffen. We hebben het doel om het gewicht aan restafval per persoon per jaar te verminderen, volgens het 'VANG-principe'. In lijn met onze doelstellingen ontwikkelen we ons integrale afvalbeleid voor zowel het stedelijke als het landelijke gebied door. We ontwikkelen een duurzame

inzameling met*, daar waar mogelijk, een 24-uurse beschikbaarheid in de vorm van ondergrondse containers.*[1] We gaan (mede daarmee) vervuiling tegen. We streven naar een optimale plaatsing van containers zodat loopafstanden beperkt blijven. Buiten de bebouwde kom zorgen we voor een passend alternatief voor inzameling vanwege de lage inwonersdichtheid.

We ontmoedigen de verharding van private tuinen en zetten kaders voor waterberging op platte daken binnen ruimtelijke ontwikkelingen in om water beter af te voeren en langer vast te houden. We stimuleren inpandig parkeren of parkeren op het dak bij utiliteits- en industriegebouwen om in onze bestaande openbare ruimte mogelijkheden te vinden voor een klimaatadaptieve inrichting.

Transitie Visie Warmte
Op basis van onze Transitievisie Warmte (TVW) gaan we wijkgericht concreet aan de slag met wijkuitvoeringsplannen en concrete projecten voor duurzame warmteopwekking voor woningen.

Regionale Energie Strategie
In de Regionale Energiestrategie (RES) werken we samen met onze regio aan een regionale bijdrage voor de opwekking van duurzame energie. De focus tot 2030 ligt daarbij op het stimuleren van zonnepanelen op daken zoals bij woningen, industrieel en agrarisch vastgoed in combinatie met asbestsanering en dubbel ruimtegebruik zoals zon op parkeerterreinen en fietspaden.

Beleid ***Van fossiel naar duurzaam***
Edam-Volendam wordt energieneutraal en aardgasvrij. Binnen deze transitie kiezen we zo veel mogelijk voor oplossingen met een lage maatschappelijke kostprijs en waarbij de ruimtelijke impact op onze leefomgeving en het milieu zo veel mogelijk beperkt blijft. We stimuleren zuiniger omgaan met energie en het gebruik van duurzame energie. Nieuwe woningen worden aardgasvrij gerealiseerd, maar uiteindelijk willen we alle woningen aardgasvrij hebben. Met de Transitievisie Warmte zetten we hierin als gemeente de eerste concrete stappen met wijkuitvoeringsplannen. Ook willen we doorstroming op de woningmarkt en op bedrijventerreinen als middel inzetten om verduurzaming van de bestaande bebouwde omgeving te bereiken.

Binnen de Regionale Energiestrategie (RES) werken we samen met de regio aan een duurzame opwekking van energie. Onze ruimtelijke ambities (zoals woningbouw, economische ontwikkeling en transitie mobiliteit) vragen samen met de energietransitie om een robuust elektriciteitsnetwerk. We willen dat het energienetwerk toekomstbestendig is en dat de ontwikkeling van het netwerk anticipeert op de te verwachten toekomstige ontwikkelingen in onze gemeente. Om woningbouw niet te vertragen en de bestaande bebouwde omgeving te verduurzamen is samenwerking met onze netwerkbeheerder(s) essentieel. We denken daarom in een vroegtijdig stadium samen na over slimme locaties voor energie-infrastructuur. We informeren onze netwerkbeheerder(s) over onze ambities en stemmen groot onderhoud aan wegen af. We ondersteunen onze netbeheerder(s) bij het geschikt maken van de energie-infrastructuur en reserveren boven- en ondergronds ruimte. Ook voor de opslag van energie reserveren we binnen bestaand stedelijk gebied en binnen toekomstige ontwikkelingen ruimte.

[1] aanpassing op basis van amendement concept omgevingsvisie 27-01-2022

Energieprojecten moeten duurzaam zijn en mogen geen onevenredige afbreuk doen aan de kwaliteit van onze leefomgeving en de gezondheid en veiligheid van onze inwoners. We willen bijvoorbeeld niet dat het stadsgezicht van Edam onevenredig wordt aangetast. Ook werken wij in ons buitengebied niet mee aan hoogspanningsmasten en zonnepaneelvelden. Wel stimuleren we zonnepanelen op daken, slimme oplossingen op basis van meervoudig ruimtegebruik of de toepassing van warmtepompen. We kijken daarbij altijd kritisch naar risico's, zoals de perforatie van grondlagen of cumulatie van geluid.

Beleid *Bouwen aan biodiversiteit*

De afname van de biodiversiteit en de prognoses naar de toekomst pleiten voor urgente veranderingen in hoe wij in onze stedelijke omgeving omgaan met ecologie. Binnen de kernen van gemeente Edam-Volendam zijn er al veel plekken voor natuurontwikkeling en biodiversiteit. De gemeente Edam-Volendam heeft hier al in een eerder stadium op ingespeeld met de aanleg van natuurparken zoals in de Broeckgouw en het groengebied langs de IJe.

Door meer structuur aan te brengen in beheer en onderhoud willen we meer maatregelen nemen om de biodiversiteit binnenstedelijk te bevorderen. Verder willen we onze stedelijke gebieden ‘ecologisch verdichten’; dit betekent dat we meer ruimte geven aan ecologie binnen onze kernen en dorpen om de biodiversiteit te ondersteunen.

Maar ook onze gebouwen moeten hier een rol in gaan spelen. Dat kunnen we bevorderen door bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in toenemde mate natuurinclusief te bouwen. We willen dat platte daken bij nieuwe ontwikkelingen bijvoorbeeld groen worden ingericht, mits deze niet anderszins duurzaam worden benut (zoals door zonnepanelen). Maar ook in de bestaande leefomgeving willen we het aanbrengen en integreren van bijvoorbeeld gevelnesten, geveltuinen en groene daken stimuleren.

!

OPGAVE: Warmte, Energie & Klimaat (OpWEK)

We staan voor een grote opgave ten aanzien van de transitie van onze warmte- en energievoorziening en het aanpassen van onze leefomgeving om rekening te houden met de verandering van ons klimaat. In deze opgave werken we uit hoe we deze duurzame en toekomstbestendige leefomgeving willen bereiken.

> Zie Hoofdstuk 2, Uitvoeringsstrategie, Opgave 2, Warmte, Energie & Klimaat

2 Uitvoeringsstrategie 2023 | Van visie naar uitvoering

We willen uitvoering geven aan de koers van onze omgevingsvisie zoals die met de hoofdlijnen van ons beleid is beschreven. In de Uitvoeringsstrategie 2023 beschrijven we daarom onze strategie die we binnen die koers kiezen en gaan we daarbij met zes grote opgaven aan de slag.

OPGAVE 1: Wonen
Onze woonomgeving en de woningmarkt vergen beide continue aandacht. Binnen de opgave 'Wonen' gaan we de uitdaging aan om voor een evenwichtige woningvoorraad te zorgen en om een kwalitatieve, gezonde en veilige leefomgeving te bereiken en in stand te houden.

OPGAVE 2: Warmte, Energie & Klimaat
We staan voor een grote opgave ten aanzien van de transitie van onze warmte- en energievoorziening en het aanpassen van onze leefomgeving om rekening te houden met de verandering van ons klimaat. In deze opgave werken we uit hoe we deze duurzame en toekomstbestendige leefomgeving willen bereiken.

OPGAVE 3: Landelijk gebied en Landschap
De leefbaarheid binnen de landelijke kernen van onze gemeente is kwetsbaar. We gaan daarom binnen de opgave 'Landelijk gebied & Landschap' gebiedsgericht aan de slag om die kernen vitaal te houden en om daar een gezonde en veilige leefomgeving te bereiken en in stand te houden. Maar ook het landschap in onze gemeente staat onder druk en is in transitie. Daarom gaan we de economische draagkracht van ons landelijke gebied ontwikkelen en gaan we onze natuurgebieden succesvoller maken en beschermen.

OPGAVE 4: Werklocaties
Onze bedrijventerreinen zijn vol en grotendeels verouderd. In de gemeente Edam-Volendam willen we nieuwe ontwikkelmogelijkheden voor onze bedrijven mogelijk maken. We willen daarmee voldoende werkgelegenheid dicht bij huis houden om gezonde mobiliteit te stimuleren en regionale wegencongestie tegen te gaan, ondernemers de kans geven hun bedrijven te verduurzamen en gebieden tijdig transformeren naar toekomstbestendige en leefbare woon-werkgebieden.

OPGAVE 5: Mobiliteit
De toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente maakt het noodzakelijk dat we op het gebied van mobiliteit anticiperen en vooruitdenken. Ook willen we dat onze mobiliteit steeds duurzamer, gezonder en veiliger wordt. Binnen de opgave 'Mobiliteit' komen we in beweging voor een mobiliteitstransitie en een goede bereikbaarheid die meegroeit met de ontwikkeling van onze gemeente.

OPGAVE 6: Waterfront
Ons waterfront is een gebied met vele uitdagingen. We zoeken er continu naar een goede balans tussen wonen, ondernemen, recreatie, toerisme en natuur. Maar het is ook een belangrijke plek binnen de ontstaansgeschiedenis van onze gemeente en onze samenleving. We gaan in de opgave 'Waterfront' daarom gebiedsgericht aan de slag voor het bereiken en bewaken van een gebalanceerd en leefbaar waterfront en de borging van de cultuur, identiteit en het aangezicht van ons waterfront.

Samenhangde benadering

We benoemen de opgaven in de uitvoeringsstrategie apart, maar benaderen de opgaven samenhangend. Alle opgaven hebben immers sterk invloed op elkaar. Soms versterken ze elkaar, maar soms kan het ook zijn dat de belangen of ambities elkaar in de weg zitten. Binnen de opgaven zijn we ons daarom bewust van de samenhang en wegen we perspectieven en belangen integraal af. We gebruiken daarvoor het ***afwegingskader*** (hoofdstuk 3). Met deze werkwijze zorgen we ervoor dat we per onderwerp een afgewogen strategie kiezen die samenhangend invulling geeft aan koers van onze omgevingsvisie.

Structuur en inhoud van de opgaven

Onder elke opgave werken we in deze uitvoeringsstrategie beleid kort uit (toelichting op afweging of gekozen strategie) en benoemen we in hoofdlijnen maatregelen om doelstellingen te bereiken. De uitwerking van de opgaven leidt daarmee niet altijd tot het volledig behalen van de doelen uit onze visie. Dat werken we verder uit in programma's. En niet alles kan tegelijk en op dezelfde plek. Daarom worden in elke opgave de belangrijkste concrete maatregelen uitgezet in tijd (middels een tijdslijn) en in plaats (middels een kaart). We sluiten hiermee zo veel mogelijk aan op de wettelijke vereisten die aan (de latere uitwerking van de opgaven in) omgevingsprogramma's worden gesteld.

Van uitvoeringsstrategie naar (omgevings)programma's

De uitvoeringsstrategie vormt het raamwerk en de samenhangende basis voor een verdere uitwerking van een thema of een gebied binnen een 'programma'. Deze programma's worden uitgewerkt en ingericht volgens onze ***sturingsfilosofie*** (hoofdstuk 4). Het proces van doorwerking van de visie naar programma's volgt onze ***beleidscyclus*** (hoofdstuk 5). In de uitwerking van de programma's nemen we de aanbevelingen voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie in programma's die in de planMER worden gegeven mee.[1]

[1] zie PlanMER Omgevingsvisie Gemeente Edam-Volendam 9.4.2, TAUW 2023

Kostenverhaal

De opgaven in de omgevingsvisie en uitvoeringsstrategie zijn stevig en ambitieus, waardoor zowel nieuwe gebiedsontwikkelingen als de bestaande leefomgeving profijt gaan ondervinden van investeringen in de verschillende opgaven. De gemeente zal nieuwe gebiedsontwikkelingen waar mogelijk financieel gaan laten bijdragen aan deze opgaven. Dit wordt vastgelegd in een Nota Kostenverhaal in samenhang met de op te stellen programma's.

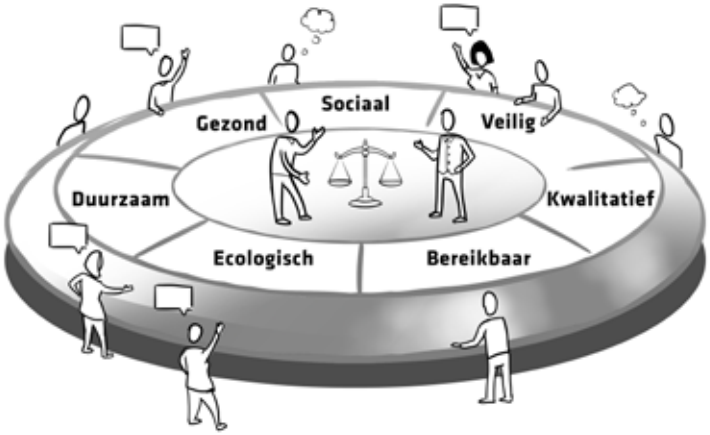

	1 - WONEN	2 - WARMTE, ENERGIE & KLIMAAT	3 - LANDELIJK GEBIED & LANDSCHAP	4 - WERKLOCATIES	5 - MOBILITEIT	6 - WATERFRONT
WONEN - 1	x	↑	!	!	!	=
WARMTE, ENERGIE & KLIMAAT - 2	=	x	!	↑	↑	!
LANDELIJK GEBIED & LANDSCHAP - 3	↑	!	x	↑	=	↑
WERKLOCATIES - 4	↑	↑	!	x	↑	=
MOBILITEIT - 5	↑	↑	=	↑	x	↑
WATERFRONT - 6	!	=	↑	!	↑	x

↑ *versterkend*
= *neutraal*
! *aandachtsgebied*
x *n.v.t.*

Opgave 1 - *Wonen*

Onze woonomgeving en de woningmarkt vergen beide continue aandacht. Binnen de opgave 'Wonen' gaan we de uitdaging aan om voor een evenwichtige woningvoorraad te zorgen en om een kwalitatieve, gezonde en veilige leefomgeving te bereiken en in stand te houden.

Woningvoorraad kwantitatief en kwalitatief in evenwicht

Om voldoende woningaanbod te realiseren houden we een planvoorraad aan van 130% van de behoefte (1,2,3,4). We zetten daarbij in op inbreiden en deels ook op uitbreiden om het kleinschalige karakter van onze kernen niet te verlaten en om kwalitatief goed aan te sluiten op de vraag. Met de nieuwe ontwikkelingen willen we met toepassing van de nieuwe mogelijkheden van de Huisvestingswet doorstroming binnen de gemeente bevorderen zodat onze bestaande woningvoorraad sneller wordt verduurzaamd en we 'wonen in de juiste woning' (5) stimuleren.

Maatregelen

1. Inbreidingen, ~700 woningen
2. De Lange Weeren, 1160 woningen
3. Ontwikkelstrategie en transformatie Julianaweg, ~740 woningen
4. Prestatieafspraken woningcorporaties en sluiten regionaal woonakkoord
5. 'Wonen in de juiste woning'-campagne

Levendige kerngebieden

De levensvatbaarheid van voorzieningen en winkels in relatief kleine kerngebieden zoals in onze gemeente is vaak fragiel. De levendigheid en het bestaande voorzieningenaanbod van deze gebieden willen we zo goed mogelijk ondersteunen door nieuwe initiatieven te stimuleren door toepassing van uitnodigingsplanologie (6). Naast een uitnodigende rol pakken we ook een actieve rol op. De ontwikkeling (en het behoud) van plekken voor de beleving van ons varend erfgoed verrijkt kerngebieden en ondersteunt onze culturele ambities. In navolging van de onlangs gerealiseerde historische scheepswerf in Volendam zetten we daarom in Edam in op een museumhaven voor historische (woon)schepen (7). De kwaliteit van de openbare ruimte in onze kerngebieden blijven we verbeteren door toepassing van ons handboek (HIOR), maar we gaan dat document herijken ten aanzien van onze ambitie om onze leefomgeving klimaatadaptief in te richten (8).

Maatregelen

6. Stimuleren van nieuwe initiatieven middels uitnodigingsplanologie
7. Museumhaven Edam realiseren door middel van gunstige havengelden
8. Herijking en toepassing Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR)

Voorzieningen nabij

We houden zo veel mogelijk vast aan een decentraal en breed aanbod van voorzieningen. Daarbij gaat het onder meer om de aanwezigheid van toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen, sportvoorzieningen en maatschappelijke en culturele accommodaties. De maatschappelijke voordelen van een decentraal en breed aanbod wegen daarbij op tegen de financiële nadelen. In lijn met die benadering willen we verspreid over de gemeente wijksteunpunten realiseren (9). Bij nieuwe grote ruimtelijke ontwikkelingen worden op basis van behoefteindicatie nieuwe voorzieningen gerealiseerd (10), waarbij meervoudig ruimtegebuik de voorkeur heeft.

Maatregelen

9. Realisatie Wijksteunpunten
10. Nieuwe voorzieningen De Lange Weeren (waaronder een schoolgebouw, sporthal, buurtsuper) en nieuwe voorzieningen Julianaweg (n.t.b.)

Verademend groen

Nieuwe grote ruimtelijke ontwikkelingen grijpen we aan om daarmee ook onze hoofdgroenstructuur met bijbehorende recreatieve mogelijkheden uit te breiden en verder lokaal en regionaal te verbinden (11). Vanwege het tegengaan van hittestress in onze woongebieden, maar ook de opname van CO2 en de bevordering van biodiversiteit, breiden we in onze woongebieden ons bomenareaal uit (12).

Maatregelen

11. Hoofdgroenstructuur ontwikkelen en verbinden
12. Uitbreiding gemeentelijk bomenareaal met minimaal 20% voor 2040

Edam-Volendam in beweging

We willen dat plekken om te spelen en/of te sporten voor iedereen zo veel mogelijk binnen handbereik is en blijft. Dat bevordert gezondheid en sociale verbondenheid. Bovenop de decentrale sportvoorzieningen willen we daarom onze openbare ruimte sportiever maken (13) en recreatieve netwerken verbinden (14).

Maatregelen

13. Sportieve buitenruimten realiseren
14. Recreatieve netwerken verbinden (wandel, fiets, water)

Sociaal verbonden en veilig

De sociale verbondenheid in onze gemeente is groot en dat willen we graag zo houden. Daarom houden we altijd minimaal één plek van samenkomst per kern in stand (15). We willen samen met bewoners, ondernemers en instellingen met een gedeelde verantwoordelijkheid sociale veiligheid vergroten (16).

Maatregelen

15. Minimaal één plek van samenkomst per kern in stand houden
16. Investeren in samenwerkingsverband voor sociale veiligheid binnen programma

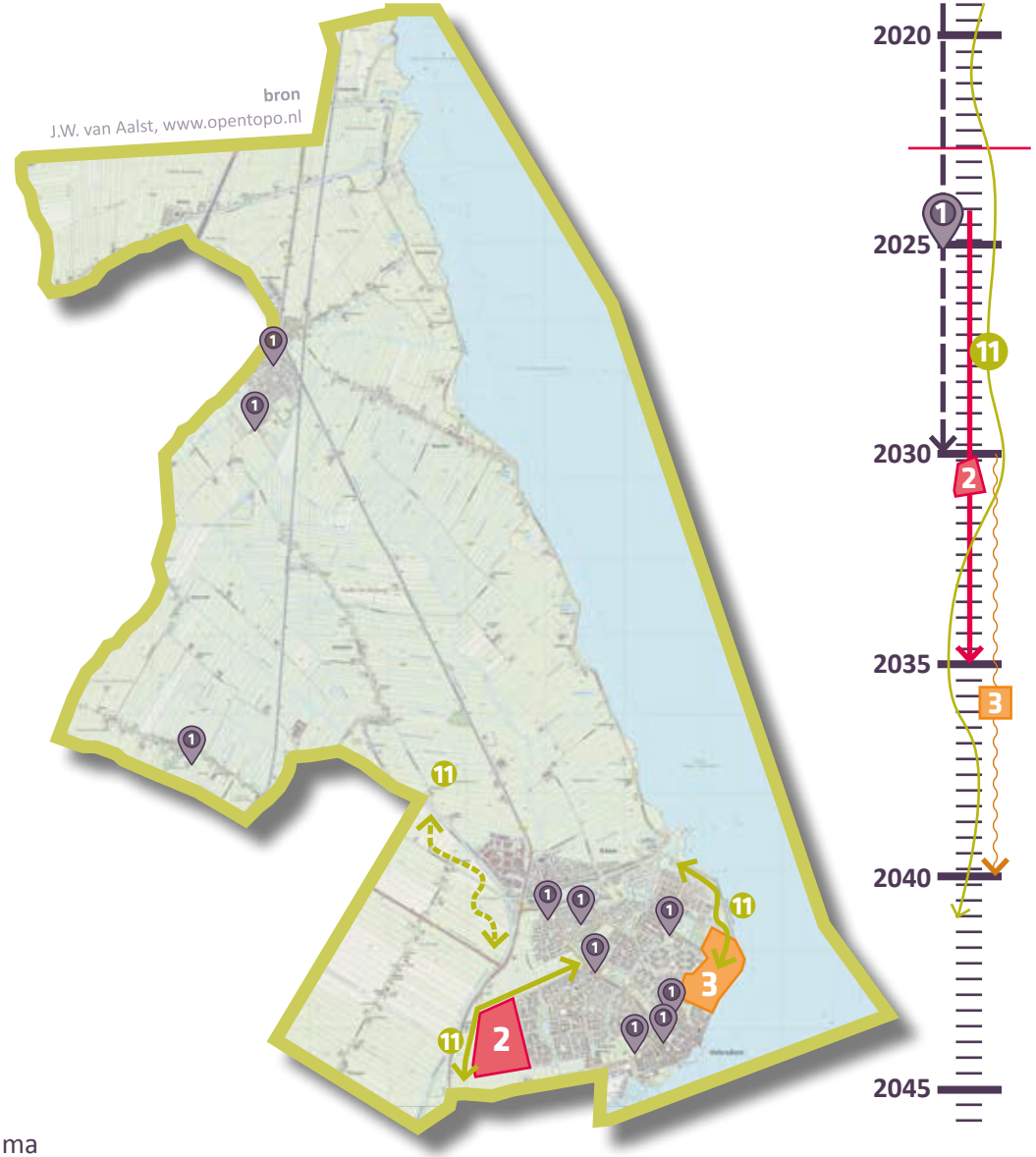

Opgave 2 - *Warmte, Energie & Klimaat*

We staan voor een grote opgave ten aanzien van de transitie van onze warmte- en energievoorziening en het aanpassen van onze leefomgeving om rekening te houden met de verandering van ons klimaat. In deze opgave werken we uit hoe we deze duurzame en toekomstbestendige leefomgeving willen bereiken.

Afvalvrij in 2050

Van afval naar grondstof. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen maken we richting 2050 in toenemende mate circulair en stemmen we af op een circulaire economie. Per direct zetten we daarom bij nieuwe woningbouwprojecten in op minimaal 20% 'houtbouw' (gebruik van biobased materialen en registratie in een materialenpaspoort) en stemmen de opschaling van circulair bouwen regionaal af (1,2).
We grijpen de transformatie van de Julianaweg aan om onze afvalinzameling te verplaatsen, te vernieuwen en af te stemmen op een circulair gebruik van grondstoffen (3). De opslag van grondstoffen zal in de toekomst in een circulaire economie grotere ruimtelijke gevolgen hebben dan in de huidige tijd. We maken daarom binnen een nader op te stellen omgevingsprogramma een routekaart hoe we hier richting 2050 mee om willen gaan in onze gemeente (4).

Maatregelen

1. Houtbouw bij woningbouwprojecten
2. MRA greendeal
3. Verplaatsing en vernieuwing gemeentewerven
4. Routekaart circulaire economie

Energieneutraal en aardgasvrij in 2050

In 2050 willen wij energieneutraal zijn. Dat gaat niet in één keer, dus dat doen we in stappen en op verschillende fronten. We vinden het daarbij belangrijk om regie te hebben op de transitie van fossiele naar duurzame energie. De eerste stap bij het energieneutraal worden is onze eigen vraag naar energie verminderen. We zetten doorstroming op de woningmarkt en op bedrijventerreinen in om de verduurzaming van bestaande gebouwen te stimuleren. Onze woningen gaan van het gas af voor 2050. Concreet willen we uiterlijk 2030 vier wijken van het aardgas afsluiten en voorzien van alternatieve warmtebron conform de Transitievisie Warmte (TVW). Deze 'startwijken' zijn Oosthuizen-Noord, Oosthuizen-Zuid, Kwadijk en Volendam Middengebied (5). Voor de ambitie energieneutraal in 2050 werken we binnen een omgevingsprogramma een routekaart uit (6); we gaan daarin onderzoek laten doen naar duurzame alternatieven binnen onze gemeente voor het opwekken (geothermie, aquathermie, windenergie en zonne-energie), transporteren, uitwisselen en opslaan van warmte en energie. Maar ook werken we er in uit binnen welke kaders we initiatieven tot of initiatieven van energiecorporaties willen faciliteren. We gebruiken de uitkomst van het onderzoek voor het bepalen van onze verdere strategie richting 2050. Daarbij zetten we zo veel mogelijk in op alternatieven met een lage maatschappelijke kostprijs en waarbij de ruimtelijke impact op onze leefomgeving en het milieu zo veel mogelijk beperkt blijft. Mochten we daarmee onvoldoende mogelijkheden hebben om te voorzien in de behoefte, dan zetten we ten aanzien van bijvoorbeeld windenergie in op locaties waar al 'zichtschade' is of waar zichtschade beperkt is, zoals het gebied langs de A7 of op een industrieterrein.

Maatregelen

5. Startwijken afsluiten van aardgas en voorzien van alternatieve warmtebron
6. Gemeentebreed onderzoek naar duurzame energie, waaronder een verkenning naar windturbines langs de A7 of op een industrieterrein

Biodiversiteit stimuleren

We willen onze stedelijke gebieden ‘ecologisch verdichten’; dit betekent dat we meer ruimte geven aan ecologie binnen onze kernen en dorpen om de biodiversiteit te ondersteunen (7). We passen bijvoorbeeld in ons openbaar groen natuurvriendelijke oevers, ecologisch maaibeheer en andere ecologisch bevorderende maatregelen toe. Maar ook onze gebouwen moeten hier een rol in gaan spelen; we stimuleren het aanbrengen en integreren van bijvoorbeeld gevelnesten, geveltuinen en groene daken. We onderzoeken daarvoor de mogelijkheden tot het opzetten van een subsidieregeling[1]. We willen dat platte daken bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen groen worden ingericht, mits deze niet anderszins worden benut (zoals zonnepanelen). Daarom gaan we onderzoeken hoe we, met bijvoorbeeld bouw- en/of beheersvoorschriften, ecologisch zouden kunnen verdichten of een (meer) natuurinclusieve leefomgeving zouden kunnen bereiken (8).

Maatregelen

7. Ecologische verdichting
8. Onderzoek natuurinclusief bouwen

Klimaatadaptatie

Bij ruimtelijke ontwikkelingen en groot onderhoud in onze leefomgeving houden we zo veel mogelijk rekening met de verandering van het klimaat. We proberen daarbij bestaande risico's zo veel mogelijk op te lossen. Daarom zetten we bij de ontwikkeling van de Lange Weeren bijvoorbeeld in op een waterbufferingsgebied waarmee we de potentieel maatschappelijk ontwrichtende situatie[2] in de 'Volendammer-meer' op willen lossen (9).

Maatregelen

9. Waterbufferingsgebied ~150.000m3 De Lange Weeren

[1] zie aangenomen amendement Subsidieregeling groene tuinen en daken, 10 maart 2022
[2} zie Advies Lange Weeren, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 2022

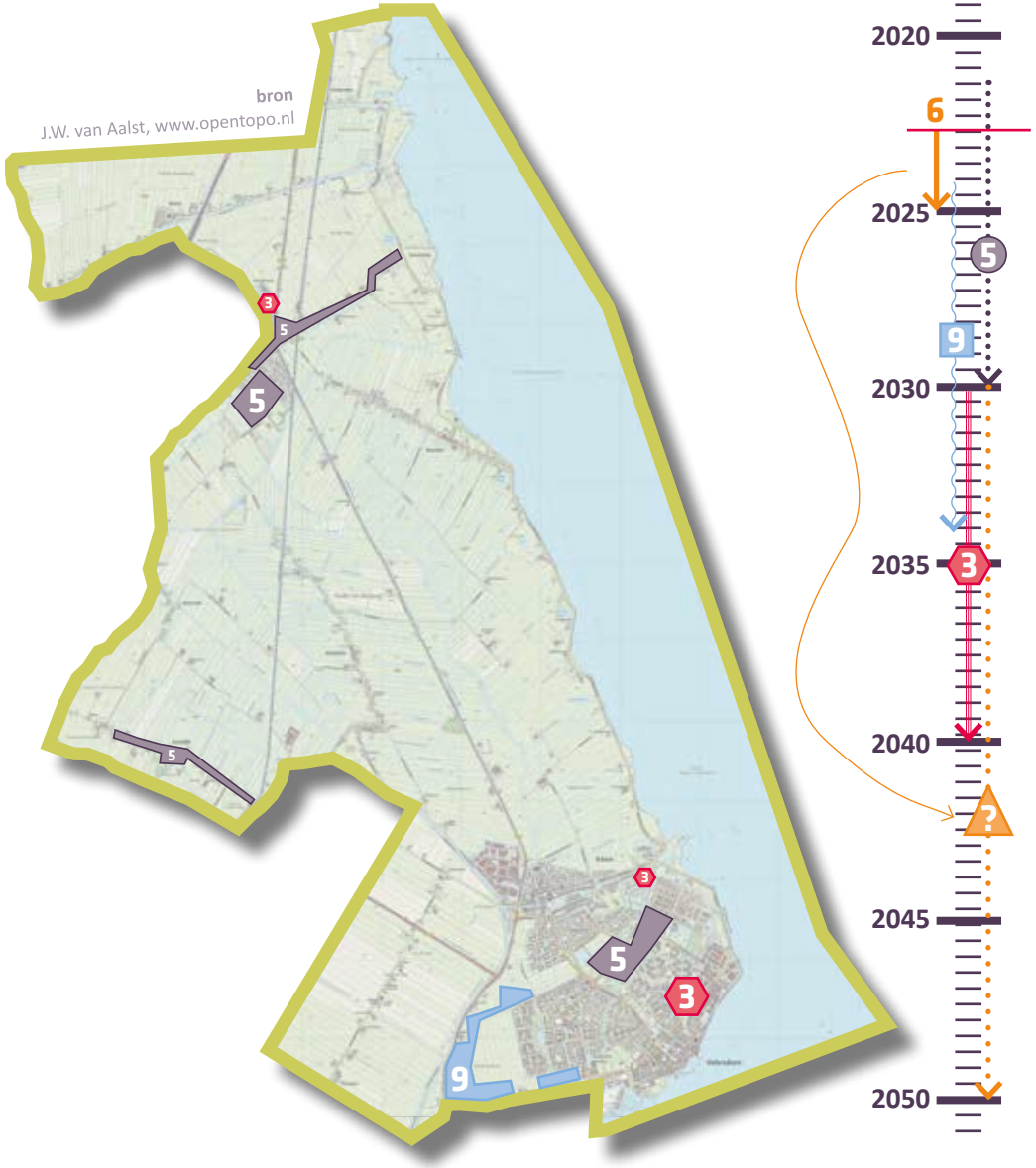

Opgave 3 - *Landelijk gebied & Landschap*

De leefbaarheid binnen de landelijke kernen van onze gemeente is kwetsbaar. We gaan daarom binnen de opgave 'Landelijk gebied & Landschap' gebiedsgericht aan de slag om die kernen vitaal te houden en om daar een gezonde en veilige leefomgeving te bereiken en in stand te houden. Maar ook het landschap in onze gemeente staat onder druk en is in transitie. Daarom gaan we de economische draagkracht van ons landelijke gebied ontwikkelen en gaan we onze natuurgebieden succesvoller maken en beschermen.

Voldoende voorzieningen en woningen

In onze kleine kernen staan voorzieningen onder druk, door de lage dichtheid binnen het verzorgingsgebied. Desondanks proberen we bestaande voorzieningen zo veel mogelijk te behouden, indien nodig te vernieuwen en sturen we specifiek in Oosthuizen op een kleine uitbreiding van voorzieningen (1). Woningbouw voor de overwegend lokale vraag is, in verband met het behoud van de vitaliteit en leefbaarheid van onze dorpslinten, erg belangrijk. Samen met de Provincie Noord-Holland willen we verkennen binnen welke kaders woningbouw binnen de linten wel mogelijk is en dit vertalen naar een gedragen perspectief. Naast de bouw van woningen, onderzoeken we ook de verruiming van mogelijkheden tot woningsplitsing (2). Binnen de bestaande bestemmingsplannen is splitsing al mogelijk, maar de maat van met name veel landelijke woongebouwen vraagt daarin om meer maatwerk. Met de verdere mogelijkheden tot splitsing willen we beter aansluiten op de lokale kwalitatieve en kwantitatieve woonbehoefte en bestaande bebouwing verduurzamen.

Maatregelen

1. Herbestemming voormalig gemeentehuis, herinrichting Centrumplein en uitbreiding openbare basisschool De Koningsspil Oosthuizen
2. Perspectief woningbouw en woningsplitsing landelijk gebied

Verkeersveiligheid vergroten

De lokale wegen in het landelijke gebied zijn vaak smal, maar de weg wordt er gedeeld door allerlei vormen van zwaar en langzaam verkeer. We gaan daarom het langzaamverkeersnetwerk verbeteren (3) door nieuwe logische doorlopende verbindingen te realiseren (verbinden wegen) en met verkeersmaatregelen het gebruik van bestaande wegen te specificeren. Ook willen we zwaar verkeer zo veel mogelijk weren uit de dorpslinten, met uitzondering van bestemmingsverkeer (4). In het geval van beëindiging of sanering van een bedrijf die in de linten zwaar verkeer aan trekt, onderzoeken we de mogelijkheden tot woningbouw.

Maatregelen

3. Nieuwe wandel- en fietsverbindingen maken (kaart indicatief)
4. Verkeersmaatregelen zwaar verkeer treffen

Duurzaam behoud van veenweidegebieden

Voor het bereiken van een duurzaam behoud van onze veenweidegebieden, willen we niet óver, maar mèt onze agrarische ondernemers het gesprek voeren. Wij willen binnen een breed samenwerkingsverband voor het Landelijk gebied en het Landschap graag met onze agrarische ondernemers meedenken en samen nieuwe (economische) perspectieven verkennen (5).

Maatregelen

5. Aanstelling van een agrarisch bedrijfscontactfunctionaris bij de gemeente en de inrichting van een 'samenwerkingsverband Landelijk gebied en Landschap'

Ruimte voor recreatie in het landelijk gebied

Om gezondheid te bevorderen is bewegen en recreatie belangrijk. Daarom willen we ruimte geven aan 'stille' recreatie in ons landelijke gebied. We maken daarvoor nieuwe verbindingen over land, maar kijken ook naar (het verbeteren van) verbindingen over water (6). De IJe is daarbij een belangrijke blauwe structuur die we willen aanpakken om recreatie, waterkwaliteit en ecologie een betere kans te geven. We nemen verkeersmaatregelen om op routes in kwetsbare gebieden gemotoriseerd recreatief verkeer zonder eindbestemming in het gebied te verminderen of te weren (7).

Maatregelen

6. Waterverbindingen doorlopend maken
7. Verkeersmaatregelen gemotoriseerd recreatief verkeer treffen

Positieve effecten op natuur bevorderen

We willen binnen een nader op te stellen omgevingsplan - op basis van een integraal natuurplan, waarbij landschap, biodiversiteit, klimaatadaptatie, recreatie, agrarische waarden en cultuurhistorische waarden op elkaar worden afgestemd (8) - keuzes gaan maken voor toekomstige maatregelen in en rondom de gebieden met een hoge natuurwaarde. Denk daarbij ook aan een onderzoek naar potentiële donkertegebieden. Rondom De Lange Weeren maken we een natuurgebied dat een schakel vormt tussen het Waterlandse landschap en hoofdgroenstructuren in bestaand stedelijk gebied (9). We willen dat gebied zodanig inrichten dat we met de juiste condities natuur bevorderen.

Maatregelen

8. Ontwikkeling integraal natuurplan binnen samenwerkingsverband
9. Natuurgebied De Lange Weeren

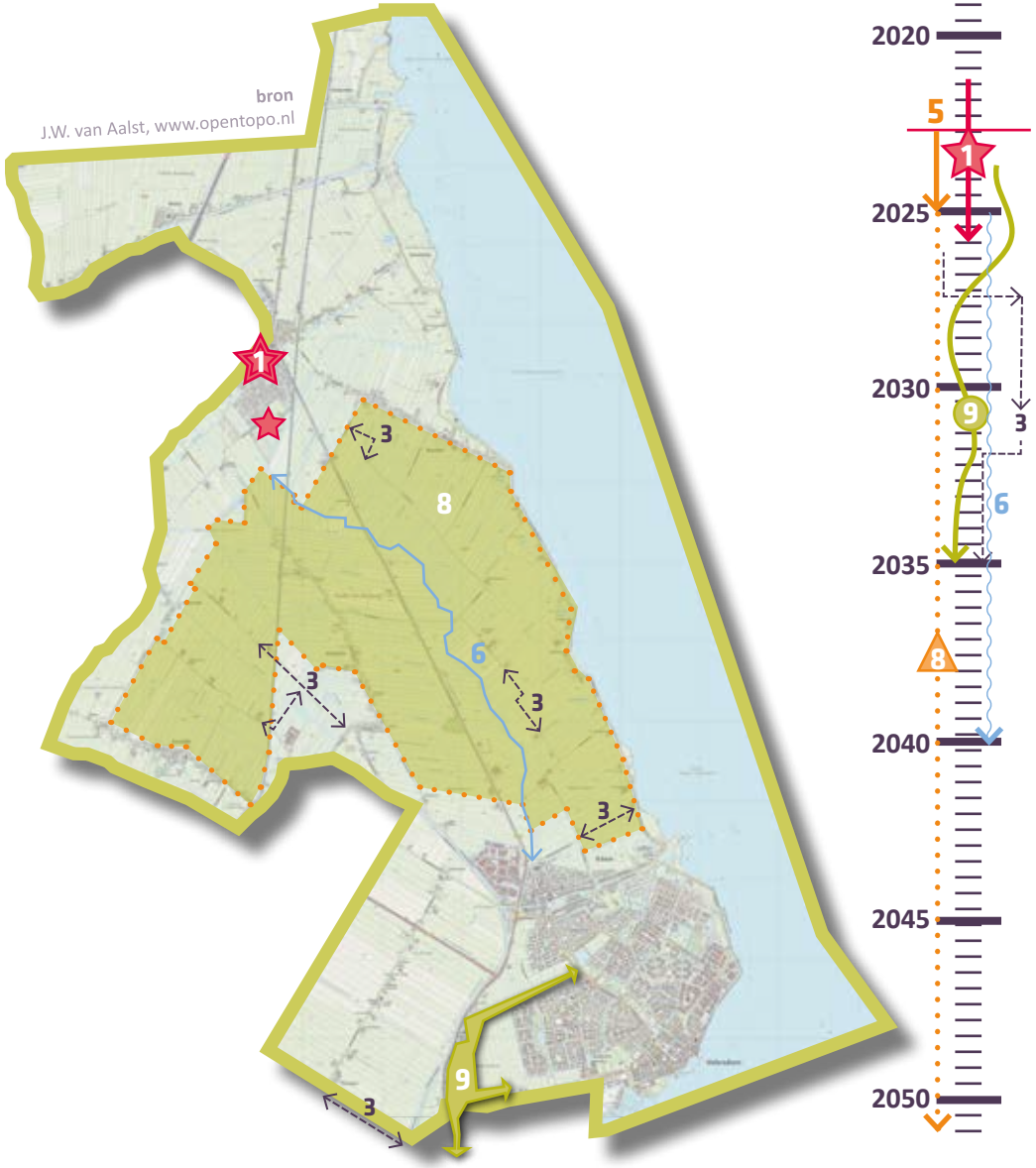

Opgave 4 - *Werklocaties*

Onze industrie- en bedrijventerreinen zijn vol en grotendeels verouderd. In de gemeente Edam-Volendam willen we nieuwe ontwikkelmogelijkheden voor onze bedrijven mogelijk maken. We willen daarmee voldoende werkgelegenheid dicht bij huis houden om gezonde mobiliteit te stimuleren en regionale wegencongestie tegen te gaan, ondernemers de kans geven hun bedrijven te verduurzamen en gebieden tijdig transformeren naar toekomstbestendige en leefbare woon-werkgebieden.

Realisatie nieuwe ontwikkelmogelijkheden

Om nieuwe ontwikkelmogelijkheden - en de daarmee samenhangende gewenste dynamiek op het gebied van onder andere mobiliteit, verduurzaming en woningmarkt - mogelijk te maken, willen we een werkgebied toevoegen. Daarvoor ontwikkelen we een gebied in de Purmer tot een toekomstbestendig bedrijventerrein (zie afbeelding 'Toegedachte bestemming De Purmer'). Deze nieuwe werklocatie stemmen we ruimtelijk af op onze energietransitie, een circulaire economie, maken we beweegvriendelijk en passen we met veel aandacht landschappelijk in (1).
De industrie- en bedrijventerreinen in Edam en Oosthuizen gaan we op termijn revitaliseren, zodat ook daar de mogelijkheid voor een toekomstbestendig werkklimaat ontstaat (2). Randvoorwaardelijk voor alle werkgebieden is een goede aansluiting op verschillende netwerken (mobiliteit, energie, data) (3).

Maatregelen
1. Ontwikkelplan en ontwikkeling De Purmer
2. Revitalisering industrie- en bedrijventerreinen Edam en Oosthuizen
3. Aanleg glasvezel

Transformatie naar toekomstbestendige woon-werkgebieden

Van bedrijventerrein Julianaweg gaan we een toonaangevend klimaatbestendig en natuurinclusief woonwerkgebied maken. Daarvoor maken we eerst een ontwikkelplan (4). Daarin worden een stappenplan voor de ontwikkeling, de ruimtelijke ontwikkelkaders en ook de samenwerkingsvorm uitgewerkt. Met de combinatie van werken en wonen willen we een bruisend gebied maken waarin volop ruimte ontstaat voor innovatie en een aangenaam leefklimaat. Met 'Werk en onderneem lokaal!'-voorzieningen willen we binnen de transformatie een werkplek dicht bij huis bieden zodat de regionale werkpendel wordt ontlast en gezonde mobiliteit wordt gestimuleerd (5).

Maatregelen
4. Ontwikkelplan en transformatie bedrijventerrein Julianaweg
5. 'Werk en onderneem lokaal!'-voorzieningen

Juiste bedrijven op de juiste plek

We willen dat de juiste bedrijven op de juiste plek in onze gemeente zitten. Zware bedrijvigheid zien we liever op een plek buiten de kernen en plekken die nu enkelvoudig en extensief worden benut, benutten we liever meervoudig door een combinatie van functies (6). Met een ontwikkelplan gaan we voor het Slobbeland de strategie voor een verdere transitie uitwerken. Met de transformatie van het Slobbeland willen we met name voorzien in een toevoeging op het recreatieve en culturele aanbod van het ***waterfront*** (7).

Maatregelen
6. Zware bedrijvigheid verplaatsen uit de kernen
7. Ontwikkelplan en transformatie bedrijventerrein Slobbeland

Onderwijs dat aansluit op profilering lokale werkgelegenheid

We vinden het belangrijk dat inwoners dicht bij huis goed onderwijs kunnen volgen dat aansluit bij het (toekomstige) profiel van werkgelegenheid in onze regio. Binnen een samenwerkingsverband tussen de gemeente, onderwijs en het bedrijfsleven willen we hier een verdere uitwerking aan geven (8). In het ontwikkelplan De Purmer gaan we onderzoeken of we met nieuwe onderwijsvoorzieningen het onderwijs (ook fysiek-ruimtelijk) dichter bij het bedrijfsleven kunnen brengen en onderzoeken we ook of het verplaatsen of toevoegen van mogelijke sportvoorzieningen deze ontwikkeling kan versterken, zodat beweging en gezondheid een nog sterker onderdeel gaan vormen van het toekomstige werken en leren in onze gemeente (9).

Maatregelen

8. Samenwerkingsverband gemeente, onderwijs en bedrijfsleven
9. Onderzoek naar toevoegen onderwijs- en sportvoorzieningen

Toegedachte bestemming De Purmer

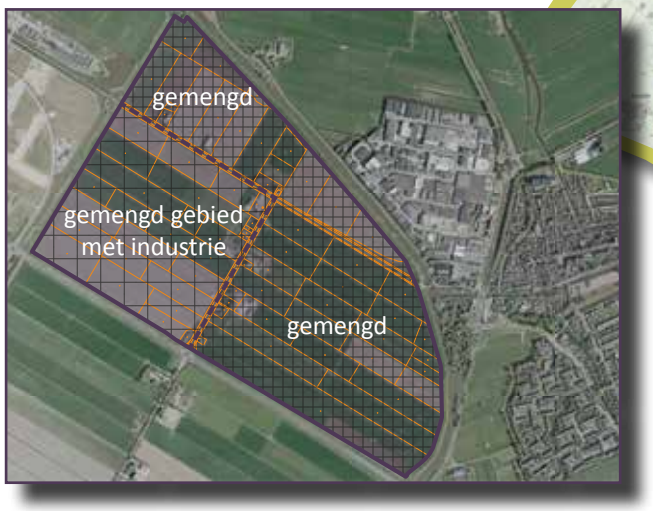

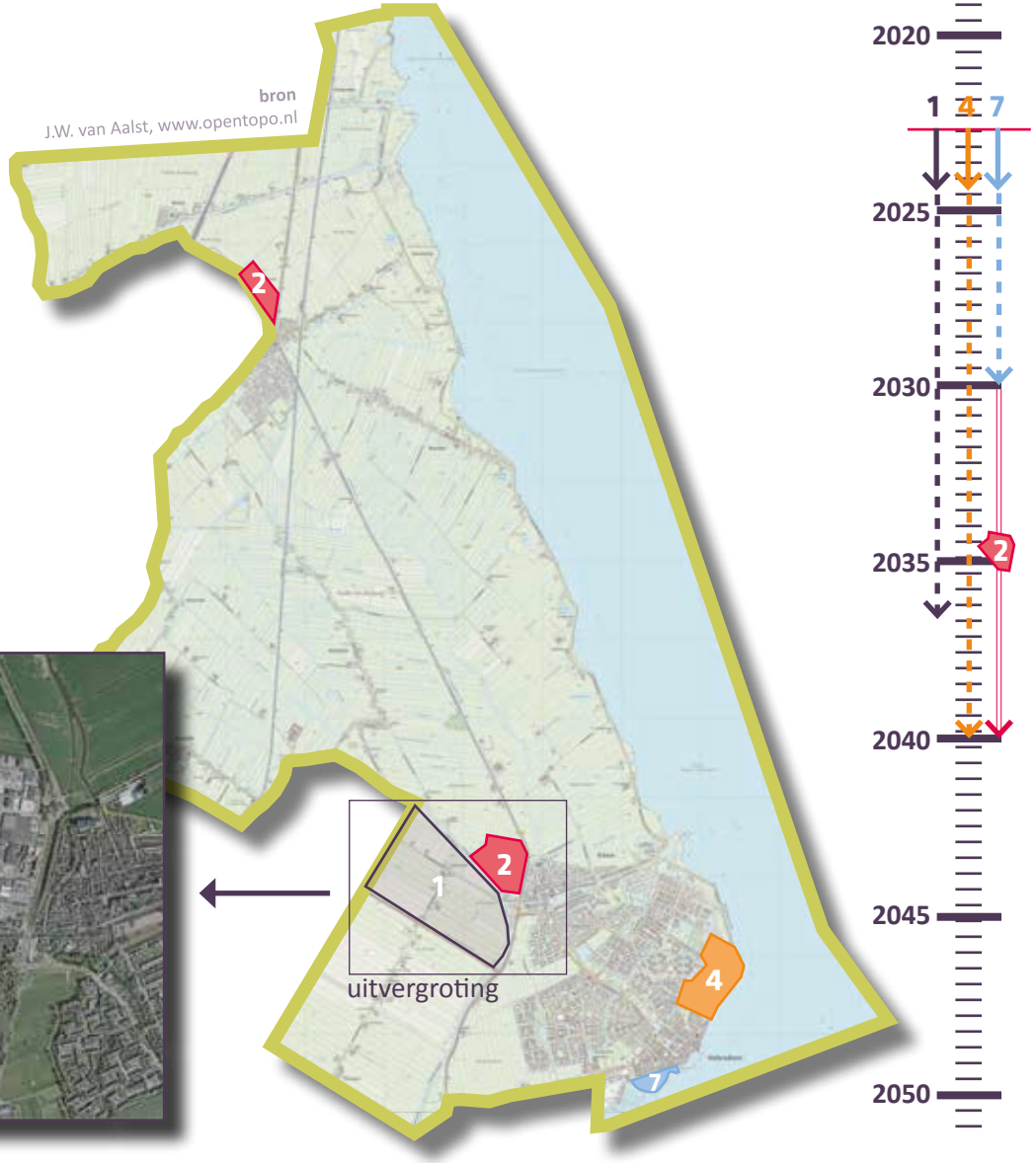

Opgave 5 - *Mobiliteit*

De toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente maakt het noodzakelijk dat we op het gebied van mobiliteit anticiperen en vooruitdenken. Ook willen we dat onze mobiliteit steeds duurzamer, gezonder en veiliger wordt. Binnen de opgave 'Mobiliteit' komen we in beweging voor een mobiliteitstransitie en een goede bereikbaarheid die meegroeit met de ontwikkeling van onze gemeente.

Transitie van onze mobiliteit

Verkeer in de kernen van Edam-Volendam is in 2050 emissievrij en maken we gezonder. Om emissievrij te worden maken we momenteel een transitie van fossiel naar elektrisch. Maar ook andere technieken zoals waterstof kunnen hier een rol in gaan spelen. Om hier in onze leefomgeving goed rekening mee te houden, maken we binnen het op te stellen omgevingsprogramma een uitvoeringsplan voor laadinfrastuctuur, gaan we laadinfrastructuur voor fiets en auto opschalen en verkennen we de mogelijkheden voor een tankstation voor waterstof (1). We plannen daarin meerdere jaren vooruit en werken daarin samen met onze netwerkbeheerder(s).
Het heeft onze voorkeur om eerst de fiets- en wandelinfrastructuur te verbeteren om inwoners te verleiden de auto te laten staan, in plaats beperkingen op te leggen. We investeren daarom in infrastructuur voor gezonde mobiliteit (2,7,8). Aanvullend werken we binnen een omgevingsprogramma een handboek Wegen uit (3) waarmee - vergelijkbaar met het reeds bestaande Handboek Inrichting Openbare Ruimte - een kader ontstaat voor de inrichting van Wegen in geval van groot onderhoud. Aanvullend doen we onderzoek naar de invoering van betaald parkeren en willen we gemotoriseerd verkeer zo veel mogelijk naar de randen van centrumgebieden krijgen (4&5).

Maatregelen

1. Uitvoeringsplan laadinfrastructuur, opschalen laadinfrastructuur (fiets & auto) en verkennen mogelijkheden waterstof binnen programma
2. Aanpak toegankelijkheid openbare ruimte rondom voorzieningen/ instellingen voor kwetsbare doelgroepen ('drempels wegnemen')
3. Ontwikkeling handboek Wegen binnen programma
4. Gemotoriseerd verkeer naar de randen
5. Onderzoek betaald parkeren

Meegroeien met de ontwikkeling van onze gemeente

De toekomstige ontwikkeling van de gemeente zorgt voor een opgave voor de capaciteit van onze mobiliteit. Wij willen in Edam-Volendam pro-actief omgaan met deze opgave, zodat de capaciteit van ons mobiliteitsnetwerk op niveau is en wegencongestie wordt vermeden. Voor deze opgave zijn verschillende oplossingen denkbaar. Bijvoorbeeld door de capaciteit van de bestaande infrastructuur te vergroten; we lossen daarom knelpunten op om doorstroming en veiligheid te verbeteren (6). Maar ook de transitie naar andere vormen van mobiliteit zien we als een antwoord op de opgave om de totale capaciteit van onze mobiliteit te vergroten. We werken daarom aan een goed lokaal en regionaal fietssnetwerk (7&8), waarmee we specifiek aandacht hebben voor de verbetering van de bereikbaarheid van regionale ov-verbindingen zoals de bereikbaarheid van busstation Edam en mede ook door het verbeteren en de aanleg van oost-westgerichte (snel)fietsverbindingen richting Purmerend (9). Verder willen we ten aanzien van het openbaar vervoer ook onderzoek doen naar de behoefte en inpasbaarheid van een (extra) elektrisch busstation in Volendam (10), zodat het gebruik aantrekkelijker wordt gemaakt en de capaciteit specifiek voor het stedelijk zwaartepunt van onze gemeente kan worden opgeschaald. Binnen onze gemeente hebben we reeds verschillende mogelijkheden voor het gebruik van deelmobiliteit. Door meer plekken aan te bieden willen we de uitbreiding van het aanbod stimuleren (11).

Regionaal werken we doorlopend samen om de bereikbaarheid van regio Waterland in stand te houden en te verbeteren, zoals door middel van de uitbreiding van (elektrische) busverbindingen en de doorstroming van de provinciale weg N247 (12).

Maatregelen

6. Tweejaarlijks top tien knelpunten inzichtelijk maken en aanpakken (doorstroming / veiligheid)
7. Doorlopend regionaal (snel)fietsnetwerk
8. Fietsstraten inrichten en voorzieningen voor de fiets toevoegen
9. Bereikbaarheid van regionale OV-verbindingen verbeteren
10. Onderzoek naar een extra elektrisch busstation in Volendam
11. Aansluiten op en faciliteren van (regionaal) netwerk deelhubs
12. Regionaal samenwerking bereikbaarheid regio Waterland

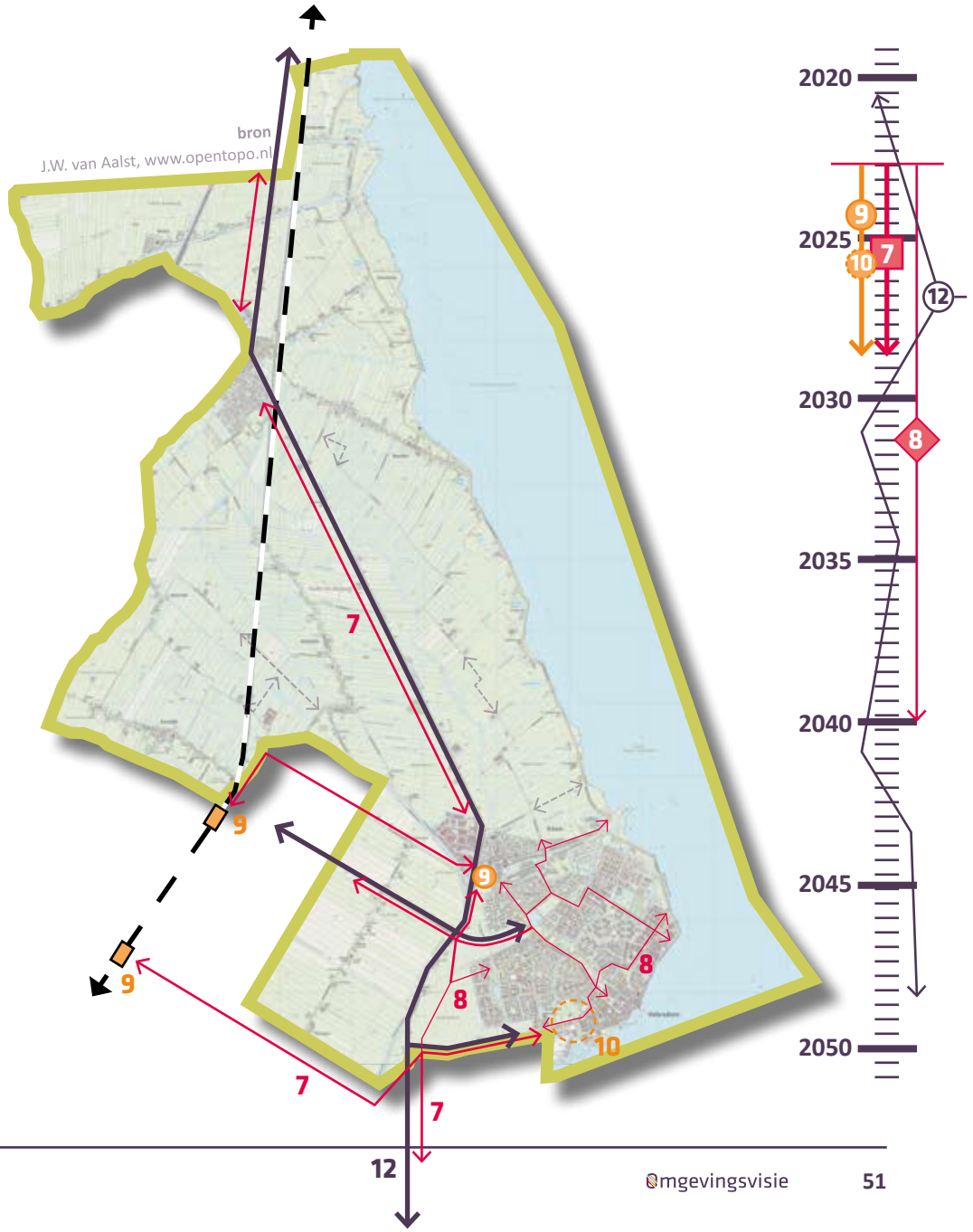

Opgave 6 - *Waterfront*

Ons waterfront is een gebied met vele uitdagingen. We zoeken er continu naar een goede balans tussen wonen, ondernemen, recreatie, toerisme en natuur. Maar het is ook een belangrijke plek binnen de ontstaansgeschiedenis van onze gemeente en onze samenleving. We gaan in de opgave 'Waterfront' daarom gebiedsgericht aan de slag voor het bereiken en bewaken van een gebalanceerd en leefbaar waterfront en de borging van de cultuur, identiteit en het aanzicht van ons waterfront.

Gebruik van het waterfront in balans

De aanwezigheid van verschillende functies en activiteiten maakt het waterfront uniek. Wonen, ondernemen, recreatie, toerisme en natuur hebben allemaal een plek in het gebied. De dynamiek binnen het gebied leidt er toe dat sommige aspecten op bepaalde momenten meer aandacht nodig hebben dan andere. Wij zien samenwerking tussen belanghebbenden als basis voor het bewaken van balans (1) en ondersteunen dat met het stellen en eventueel handhaven van gebiedsspecifieke regels in het omgevingsplan. Denk daarbij aan geluidsnormen, de bescherming van monumenten, kaders voor reclameuitingen, kaders voor de energietransitie in relatie tot de balans met de openheid van het landschap (2) of het (ook op gemeentelijk niveau) aanwijzen van stiltegebieden (3). Verder is het zaak het toeristisch product te innoveren naar duurzaam (verblijfs)toerisme waarbij de lokale economie wordt versterkt en waarmee we excessen ten aanzien van de leefbaarheid van het gebied willen voorkomen. We faciliteren daarom zo veel mogelijk innovatieve initiatieven die daar aan bijdragen. Maar ook doorstroming als gevolg van vergrijzing binnen ondernemerschap op de dijk kan aanleiding geven tot innovatie of een andere interpretatie van onze identiteit. We zoeken daarom de samenwerking met jonge ondernemers om deze ontdekkingstocht aan te gaan (4). Langs het waterfront nemen we kleinschalige maatregelen om de mogelijkheden voor 'stille vormen van recreatie' aan en op het Markermeer (wandelen, fietsen, watersport) te versterken om gezondheid te stimuleren (5).

Maatregelen

1. Bewaken balans wonen, toerisme en ondernemen
2. Kaders om de horizon van het landschap en Markermeer te beschermen
3. Stiltegebieden aanwijzen
4. Faciliteren initiatieven en samenwerking jong ondernemerschap voor innovatie toeristisch product
5. 'Stille recreatie' op en aan het Markermeer versterken

Cultuur, identiteit en aanzicht van het waterfront borgen

Wij zijn trots op het aanzicht van de kustlijn. Waar je trots op bent wil je behouden; we houden het aanzicht van de kustlijn Markermeer herkenbaar en stellen daarom binnen het op te stellen omgevingsprogramma een leidraad voor de beeldkwaliteit van bebouwing langs het waterfront op (6), met specifieke aandacht voor het Noordeinde in Volendam. Maar ook de openbare ruimte willen we herkenbaar maken door binnen een omgevingsprogramma over mobiliteit ons Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR) uit te breiden met een deelgebied voor het waterfront (7). We genereren meer aandacht voor (onze) kunst en cultuur en de verhalen die bij ons verleden horen door het realiseren van (beeldende) kunst in de openbare ruimte (8), zoals bijvoorbeeld een beeld van het veulen van Volendam en het beeld Veenus in Zeevang. In lijn hiermee kan langs het waterfront een schakeling van plekken met verhalen ('stepping-stones') ontstaan waardoor bezoekers worden verleid om zich op een gezonde manier te verplaatsen door het gebied en verblijfsduur te verlengen. Sleutelprojecten zijn daarbij het beter herkenbaar en beleefbaar maken van het verzonken dorp bij Etersheim (9) en de transformatie van het Slobbeland. Op het Slobbeland zetten we in lijn met recente ontwikkelingen verder in op een organische verkleuring van het gebied naar functies en voorzieningen voor recreatie, ambacht, folklore, varend erfgoed en cultuur (10).

Maatregelen

6. Leidraad beeldkwaliteit bebouwing Waterfront uitwerken in programma
7. Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR) uitbreiden met deelgebied Waterfront onder omgevingsprogramma
8. Kunst en cultuur in de openbare ruimte zichtbaar maken
9. Verdronken dorp herkenbaar maken
10. Transformatie Slobbeland

Waterfront verbinden

Een belangrijke voorwaarde voor een goede beleving van het waterfront en het bewaken van de balans tussen functies en activiteiten binnen het gebied, vormt de toegankelijkheid en ontsluiting van het gebied. Om bezoekersstromen rondom de haven van Volendam beter te stroomlijnen en verkeer door het centrum te verminderen gaan we de toegang en herkenbaarheid tot de parkeergelegenheid op het Marinapark Volendam verbeteren (11). Langs het gehele waterfront gaan we wandel- en fietsroutes verbeteren en verbinden (12), waaronder het toegankelijk maken van Zeesluis Edam voor fietsers. Met deze ingrepen willen we specifieke aandacht hebben voor het verbeteren van de toegankelijkheid van recreatietereinen voor wandelaars en fietsers (13). Met het uitbreiden van het aanbod van verschillende recreatieve mobiliteitsknooppunten (parkeerterrein als vertrekpunt om het gebied in te wandelen of te fietsen) willen we recreatieve mogelijkheden verbeteren, verkeersveiligheid vergroten en overlast in de woonomgeving verbeteren (14).
De toegankelijkheid van havens willen we in stand houden door middel van samenwerking voor het maaien van fonteinkruid en het bevorderen van ecologische maatregelen om dergelijke excessen te voorkomen (15).

Maatregelen

11. Toegang tot parkeergelegenheid Marinapark Volendam verbeteren
12. Wandel- en fietsroutes verbeteren en verbinden
13. Verbeteren van de toegankelijkheid van recreatietereinen
14. Toeristische en recreatieve mobiliteitsknooppunten (hubs) inrichten
15. Toegankelijkheid havens in stand houden

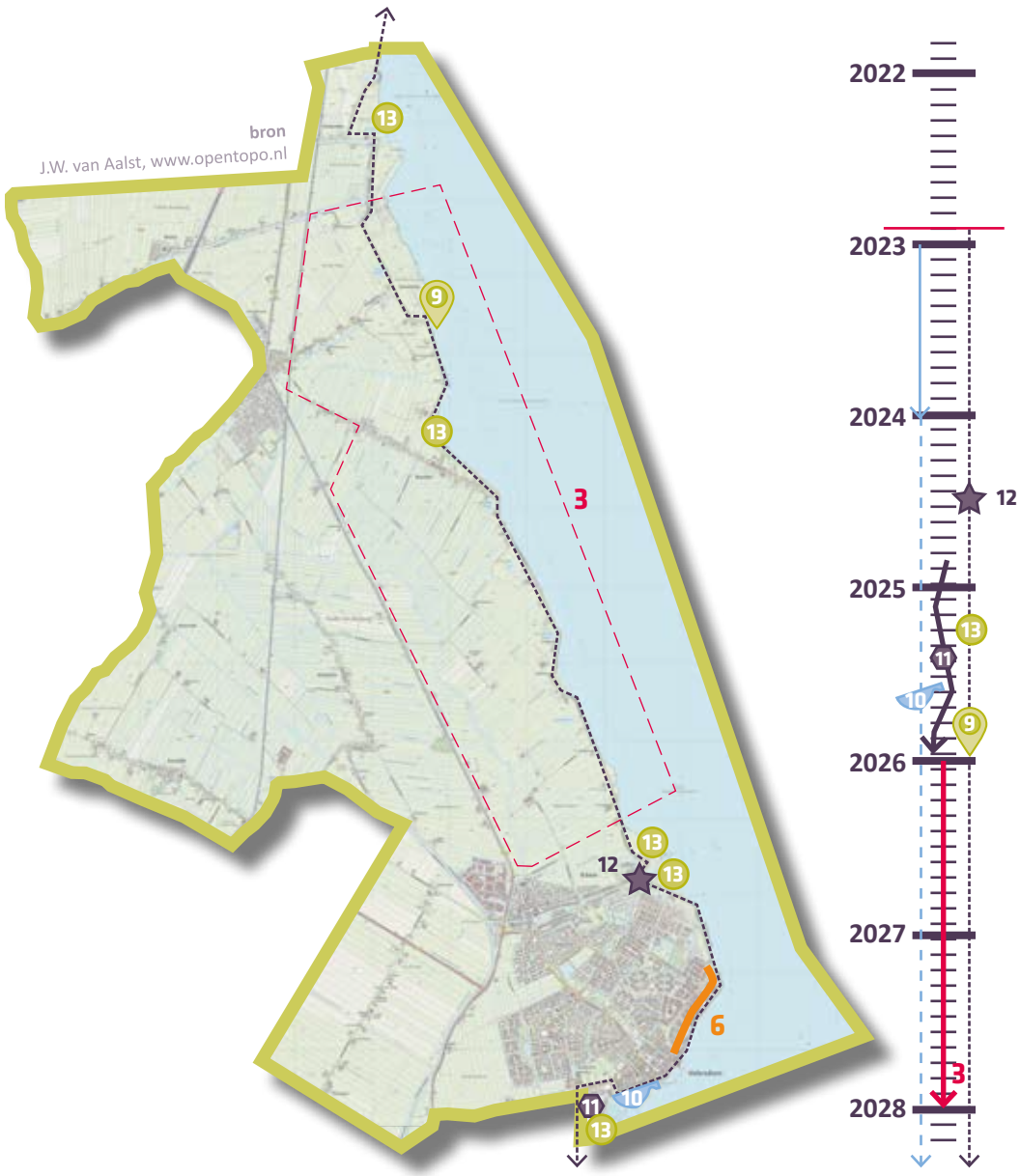

3 AFWEGINGSKADER | Een heldere basis voor onze keuzes

In Edam-Volendam staan wij voor een zo evenwichtig mogelijk gebruik van onze leefomgeving. Belangen binnen onze leefomgeving gaan in veel gevallen ook goed samen en kunnen elkaar zelfs versterken. Maar soms staan ze echt recht tegenover elkaar. Werken aan de toekomst van onze leefomgeving kan daarom altijd leiden tot spanningsvelden. Er is dan een zorgvuldige afweging nodig. De juiste balans is niet altijd (geheel) objectief aan te wijzen. Politieke keuzes zullen gemaakt moeten worden om in dergelijke gevallen goede maatschappelijk gedragen afwegingen te maken en daarmee maatwerk te kunnen leveren.

Om richting te geven aan deze afwegingen, gebruiken we drie principes:

1. **Combinatie van functies gaan voor enkelvoudige functies;**
2. **Identiteit en kenmerken staan centraal;**
3. **Afwentelen wordt voorkomen.**

Met deze principes haken we aan op de afwegingsprincipes die worden benoemd in de nationale omgevingsvisie (NOVI) en bouwen we daarop voort.

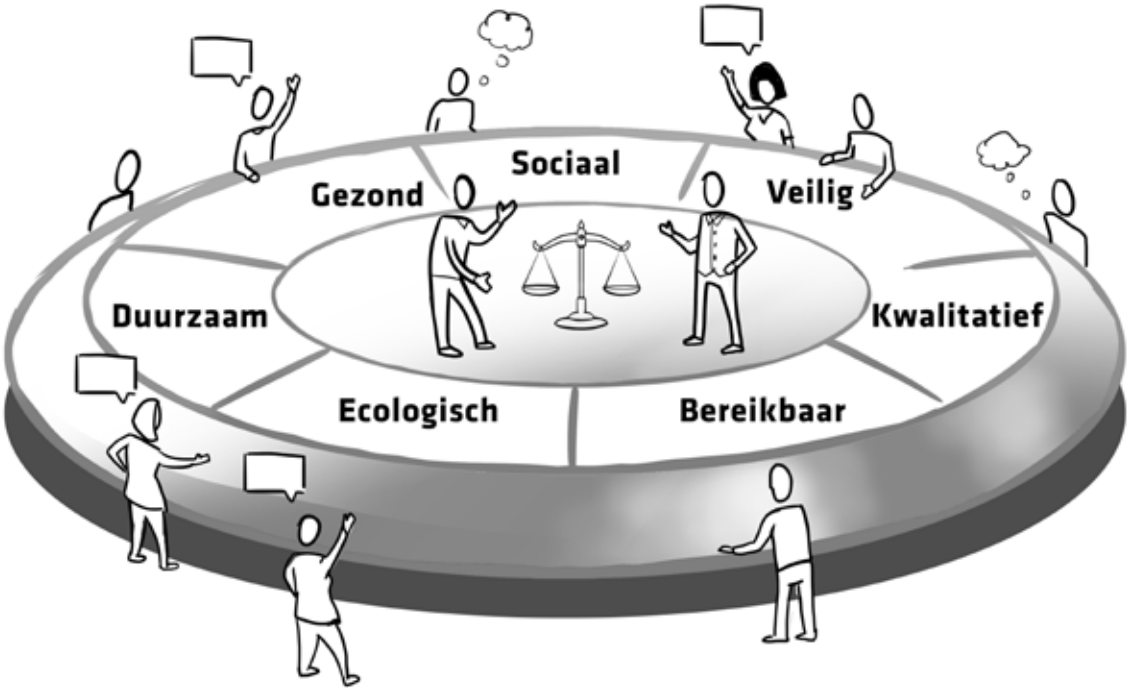

Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies

In Edam-Volendam zijn we zuinig op onze ruimte. We willen onze ruimte zo efficiënt en zorgvuldig mogelijk gebruiken. Dit doen we door functies zo veel en zo goed mogelijk met elkaar te combineren. Het gaat daarbij over onze leefomgeving in de volle breedte; niet alleen gebouwen maar ook ons water, onze lucht en onze bodem. Zeker in samenhang met de andere afwegingsprincipes, zoals het centraal stellen van identiteit en kenmerken, vraagt dit om inventiviteit en creativiteit. We willen dat plannen met een geïntegreerde benadering tot stand komen: combineren, intensiveren en transformeren. Binnen plannen worden direct vanaf het begin meerdere belangen meegenomen en worden de boven- en ondergrond in samenhang bekeken. Deze plannen voegen meer waarde toe aan onze leefomgeving dan enkelvoudige, sectorale plannen. Al komt het ook voor dat integratie ongewenst of onnodig is. Dit dient dan aannemelijk te worden gemaakt.

Identiteit en kenmerken staan centraal

Ingezet wordt op herkenbare kernen en dorpslinten en een karakteristiek buitengebied. Bij ontwikkelingen staan identiteit en kenmerken van de plek centraal. Wat de optimale balans is tussen bescherming en ontwikkeling, tussen concurrentiekracht en leefbaarheid, verschilt van gebied tot gebied. Sommige opgaven en belangen wegen in het ene gebied zwaarder dan in het andere. De waardering van het bestaande en de impact van mogelijke veranderingen kunnen van plek tot plek anders worden ervaren. Bij de inpassing van nieuwe functies moet rekening gehouden worden met de identiteit en kenmerken van een plek en de kwaliteit van bodem, water, lucht en natuur. De kwaliteiten en ontwikkelingsmogelijkheden zijn overal anders. Dit moet doorwerken in de aanpak van opgaven in ieder specifiek gebied. We willen daarmee expliciet onderscheid maken tussen gebieden. De beleefde (cultuurhistorische) identiteit en mogelijkheden van een gebied en de waardering van eigenschappen van een locatie moeten steeds doorwegen in de te maken keuzes.

Afwentelen wordt voorkomen

Het is van belang dat onze leefomgeving zoveel mogelijk voorziet in mogelijkheden en behoeften van de huidige generatie inwoners, zonder dat dit ten koste gaat van die van toekomstige generaties. Afwentelen naar tijd moeten we daarom voorkomen.
Hetzelfde geldt voor afwentelen naar plaats. Bij ingrepen in het ene gebied moeten negatieve effecten op andere gebieden en wie daar leven en werken zoveel als mogelijk worden voorkomen.
Maatregelen moeten in de eerste plaats gericht zijn op het voorkomen van (gezondheids-)schade en verontreiniging, boven het naderhand herstellen van schade (preventie- en voorzorgsbeginsel). Lusten en lasten van maatregelen moeten niet onevenredig worden verdeeld, dan wel dat wie nadeel ondervindt minimaal daarvoor wordt gecompenseerd. Bestrijding van vervuiling vindt bij voorkeur aan de bron plaats en in de besluitvorming wordt de cumulatie van risico's voor mens en milieu meegenomen.

Doordat het afwegingskader richting geeft aan (mogelijke) keuzes die we maken voor onze leefomgeving, werken de principes door in en worden ze onderdeel van de grondhouding die we aannemen als we in onze gemeente aan de toekomst van onze leefomgeving werken.

4 SAMENWERKEN | Samen uitvoering geven aan onze visie

Hoe gaan we uitvoering geven aan onze visie en hoe worden onze dromen en ambities realiteit? De omgevingsvisie van de gemeente Edam-Volendam is het resultaat van meerdere intensieve samenwerkingen. Ook uitvoering geven aan onze omgevingsvisie doen we niet alleen en niet van achter een bureau. Daar gaan we samen werk van maken! Gemeente Edam-Volendam gelooft in *samenwerking* als basis voor een goede leefomgeving. We geven in dit hoofdstuk aan wat voor rol wij voor ons zelf zien, maar dat we op onderwerpen ook op anderen rekenen. Dat noemen we ook wel onze 'sturingsfilosofie'.

Gemeente Edam-Volendam onderschrijft de doelen van de Omgevingswet en we willen dit dan ook graag in ons beleid en onze eigen rol verankeren. Onze kernwaarden vertalen zich dan ook goed naar de doelen van de Omgevingswet.

Kernwaarden		**Verbeterdoelen omgevingswet**
Verbinden	→	Integrale besluitvorming
Leiderschap	→	Snellere en betere besluitvorming
Wendbaar	→	Bestuurlijke afwegingsruimte
Vertrouwen	→	Transparant en voorspelbaar

In het Ambitiedocument Omgevingswet (gemeente Edam-Volendam, 2018) wordt dit concreet vertaald naar lokale opgaven waar wij mee aan de slag gaan:

- participatie,
- uitnodigingsplanologie & kaderstelling,
- maatwerk,
- processen & communicatie.

Sturingsfilosofie

Onze overheidsrol is in essentie ***'samenwerkend'***. Dit betekent dat we met samenwerkingsverbanden samen met andere overheden, instellingen, bedrijven of inwoners onze leefomgeving willen vormgeven. Voor gemeenteoverstijgende onderwerpen werken we samen en zoeken de afstemming met de regio. Voor lokale onderwerpen zoeken we zo veel mogelijk op dat niveau de verbinding. Dit heeft gevolgen voor onze houding en omgangsvormen, maar ook voor de manier waarop wij werken en onze programma's en het omgevingsplan inrichten.

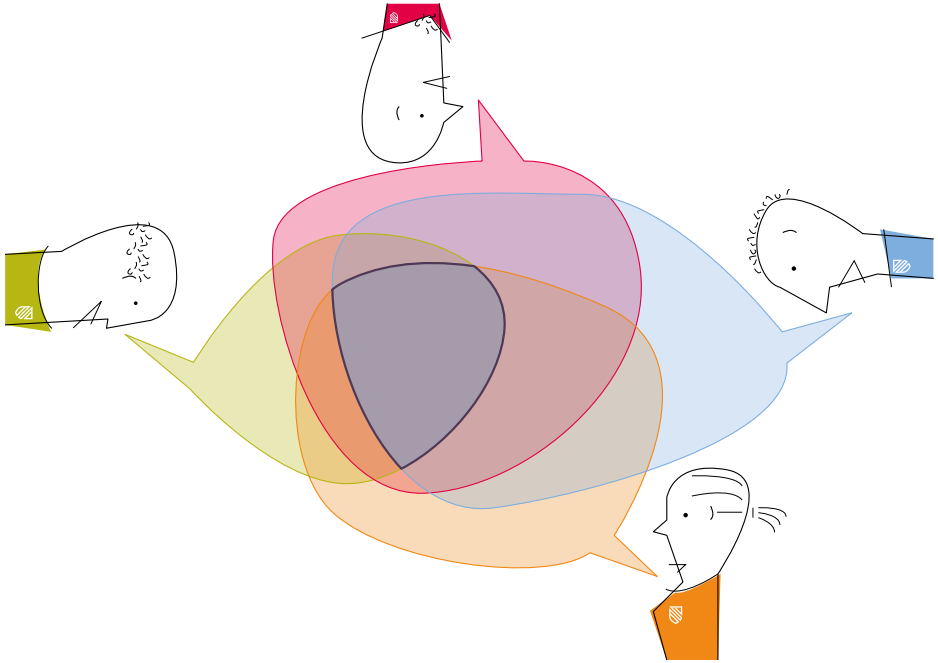

Bij samenwerking is het goed om wederzijdse verwachtingen uit te spreken. Wat kunnen anderen verder verwachten van de rol van de gemeente Edam-Volendam? En wat verwachten wij van anderen?

Wat kan verder van Gemeente Edam-Volendam worden verwacht?

We beloven naar deelnemers in onze samenwerkingsverbanden dat wij hun inbreng serieus nemen. Dat houdt in:

- dat wij naar ieders inbreng luisteren en die zo goed mogelijk proberen te begrijpen;
- dat wij alle inbreng die geleverd wordt meenemen in het proces van oordeelsvorming ten aanzien van mogelijkheden, alternatieven, afweging en besluitvorming;
- dat wij aan deelnemers kenbaar zullen maken wat de uitkomsten van verkenningen, oordeelsvorming en besluitvorming zijn en dat wij bereid zijn uit te leggen hoe met de inbreng, die door deelnemers is geleverd, is omgegaan;
- dat wij ook minderheidsstandpunten serieus nemen en rekening houden met minderheidsbelangen. Niet iedere persoon of instantie kan zijn of haar zin krijgen en niet elk idee of bezwaar kan gehonoreerd worden, maar wij beloven dat wij ons zullen inspannen om steeds te kijken hoe wij nadelen van de uiteindelijke keuzes zo klein mogelijk kunnen maken.

Waar de ruimte voor samenwerking ontbreekt, wordt dat uitgelegd. Want op specifieke onderwerpen, die daar bijvoorbeeld vanwege maatschappelijke belangen of omgevingskwaliteiten om vragen, kan het zijn dat Gemeente Edam-Volendam (in plaats van de prefererende ***samenwerkende*** rol) een ***ondersteunende*** of juist een ***regulerende*** rol zal aannemen.

Wat verwachten wij van anderen?

Van andere overheden, bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties vragen wij een actieve houding om vanuit eigen expertise, verantwoordelijkheid en mogelijkheid samen ons grondgebied op een goede manier te beheren, beschermen, gebruiken en ontwikkelen.

Gelijkwaardig partnerschap vormt de basis voor samenwerking met andere overheden, waarbij iedere partij vanuit de eigen expertise, verantwoordelijkheid en mogelijkheid bijdraagt. Voor bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties werken we samen als één overheid zodat we een betrouwbare partner zijn.

We verwachten van initiatiefnemers dat:

- initiatieven bijdragen aan de ambities van ons omgevingsvisie,
- hun plannen in voldoende mate met belanghebbenden worden afgestemd,
- de initiatiefnemer aantoont hoe rekening wordt gehouden met de belangen van anderen en hoe de plannen daarop zijn aangepast.

Als wij samenwerken vragen wij deelnemers binnen die samenwerking om:

- hun ideeën, wensen, zorgen, vragen, creativiteit en deskundigheid met ons te delen;
- te respecteren dat wij binnen samenwerkingsverbanden vaak vooraf geen uitspraken en toezeggingen (kunnen) doen, en te accepteren dat wij het algemeen belang dienen door eerst te luisteren zodat wij daarna zorgvuldige afwegingen (zie hoofdstuk 3) kunnen maken.

5 BELEIDSCYCLUS | Doorwerking en actualisatie van de omgevingsvisie

Onze omgevingsvisie moet impact hebben! We willen er daarom voor zorgen dat de omgevingsvisie een goede doorwerking heeft naar andere kerninstrumenten, zoals de programma's en het omgevingsplan. Hoe richten we die in en hoe zorgen we er daarbij voor dat we effectief en doelgericht werken? Daarnaast heeft onze omgevingsvisie geen uiterste houdbaarheidsdatum, maar moet de visie wel een actualisatie kunnen krijgen als uit monitoring en evaluatie blijkt dat omstandigheden veranderd zijn waardoor aanpassing noodzakelijk is. Hoe pakken we dat aan en wat spreken we met elkaar af?

Voor een goede doorwerking van de omgevingsvisie werken we in de gemeente Edam-Volendam volgens een beleidscyclus (zie afbeelding).

Onder ***beleidsontwikkeling*** zien we de omgevingsvisie terug. Daar maken we onze strategische hoofdkeuzes voor de lange termijn. In Edam-Volendam werken we binnen de omgevingsvisie met een uitvoeringsstrategie. In feite komt de uitvoeringsstrategie neer op een beschrijving op hoofdlijnen van een voorkeursvariant van hoe, waar en wanneer we invulling geven aan ons beleid, onze doelen en onze ambities. De uitvoeringsstrategie vormt het raamwerk en de samenhangende basis voor een verdere uitwerking van een thema of een gebied binnen een programma.

De omgevingsvisie, inclusief de uitvoeringsstrategie, valt onder de beslissingsbevoegdheid van de raad. Dit geeft de mogelijkheid om op hoofdlijnen richting te geven aan de ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming of het behoud van de leefomgeving. Voor de vertaling naar een programma stelt de raad een nota van uitgangspunten vast, waarin de opgave van de uitvoeringsstrategie en de financiele kaders op hoofdlijnen zijn uitgewerkt.

Onder de ***beleidsdoorwerking*** vinden we de programma's terug. Met programma's kunnen we aangeven hoe, waar en wanneer we invulling geven aan onze ambities. Een programma bevat voor een of meer onderdelen van de fysieke leefomgeving:

- een *uitwerking van het te voeren beleid* voor de ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming of het behoud daarvan,
- *maatregelen* om doelstellingen voor de fysieke leefomgeving te bereiken.

Indien de kwaliteit van de leefomgeving op onderdelen tekort schiet of als we in onze omgevingsvisie ambities hebben gesteld, willen we er met deze programma's voor zorgen dat onze omgeving (weer) op het niveau komt waarop wij het willen hebben (ontwikkeling) en er voor zorgen dat we dat niveau vasthouden (beheer, bescherming, behoud). Denk daarbij als voorbeeld aan 'woningbehoefte'. We zien het als onze taak om voor voldoende woningruimte te zorgen. Op het moment van een grote woningbehoefte zetten we met een programma gericht in om het evenwicht op de markt terug te brengen.

Programma's kunnen meerdere ruimtelijke projecten of ontwikkelplannen bevatten, maar denk ook aan samenwerkingsverbanden, een gebiedsvisie, een beheersplan of een uitvoeringsplan met als doel om grote opgaven in de leefomgeving aan te grijpen. De afweging om bepaalde middelen binnen een programma in te zetten is maatwerk, maar om invulling te geven aan onze sturingsfilosofie (samenwerkende overheidsrol, zie hoofdstuk 4) maken wij binnen programma's bij voorkeur gebruik van verschillende middelen om onze samenwerking met anderen vorm te geven. Op communicatief vlak kunnen we binnen een programma bijvoorbeeld een gesprekstafel, een gebiedsvisie of verschillende vormen van participatie inzetten. Financieel-economische vraagstukken vragen om andere instrumenten, zoals bijvoorbeeld een maatschappelijk fonds, een lening of publiek-private samenwerking. Daarbij kunnen juridische middelen in beeld komen om de samenwerking te ondersteunen, zoals bijvoorbeeld een bestuursovereenkomst, een publiek-private overeenkomst, een green-deal, een convenant of een concessie.

Het benoemen en aanwijzen van programma's ligt verankerd in de uitvoeringsstrategie binnen de omgevingsvisie. Bij het benoemen van programma's richten we ons op de hoofdzaken waarmee we onze doelen zo goed mogelijk kunnen bereiken. We willen geen oerwoud aan programma's zodat het overzicht en de samenhang in de beleidsdoorwerking zoek raakt, noch willen we te grote algemene programma's waardoor de effectiviteit en doelgerichtheid van het instrument onder druk komt te staan. De beslissingsbevoegdheid binnen de programma's ligt bij het college. Daarbij opereert het college binnen een nota van uitgangspunten die de raad aan het college mee geeft.

De gemeente Edam-Volendam heeft graag een zo laag mogelijke administratieve lastendruk, voor zowel de inwoners als voor haarzelf. Om die reden werken we binnen de ***uitvoering*** van ons beleid in ons omgevingsplan zo veel mogelijk met algemene regels en zijn we terughoudend met vergunningenstelsels. We beschermen wat moet, maar laten los wat kan. De raad stelt het omgevingsplan vast.

Regelkwalificatie & werkingsgebied

De Omgevingswet heeft tot doel om de kwaliteit van de leefomgeving te behouden en te verbeteren. Door de bundeling van wetgeving zijn er minder regels nodig. Hierdoor kan de wetgever de regels duidelijker en overzichtelijker opschrijven. Dat betekent dat het streven in het omgevingsplan erop gericht moet zijn om niet meer te regelen dan nodig is. Enerzijds moet er voldoende bescherming gewaarborgd worden, anderzijds moet er ook voldoende ontwikkelingsruimte geboden worden. Deze niveaus van regelgeving worden in de digitaliseringsstandaarden gedefinieerd als regelkwalificatie. De regelkwalificatie en bijbehorend werkingsgebied zijn in onderstaande afbeelding schematisch weergegeven.

Bron: VNG

In het omgevingsplan staat de evenwichtige toedeling van functies aan locaties centraal. Dit kan worden bereikt door regels aan activiteiten te stellen voor (een gedeelte van) het grondgebied en door functieaanduidingen met de toegelaten activiteiten (met regels) te koppelen aan locaties.

Om een goede uitvoering van ons beleid te bereiken, borgen we de gewenste leefomgevingkwaliteit - op de onderdelen waar dat nodig is - in regels. De term leefomgevingskwalititeit omvat zowel de ruimtelijke kwaliteit als de milieukwaliteit van de fysieke leefomgeving. Milieukwaliteit heeft betrekking op waarden die we toekennen aan een gezonde en veilige leefomgeving. Deze omvatten onderwerpen als luchtikwaliteit, geluidhinder, stank, omgevingsveiligheid en bodem- en waterkwaliteit. Ruimtelijke kwaliteit betreft het belang van cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouwkundige kwaliteit en natuur en landschap. De opgaven die de gemeente heeft ten aanzien van klimaatadaptatie is van toepassing op elk gebied.

Binnen het omgevingsplan willen we onze regelgeving duidelijker en overzichtelijker maken. Om dit te bereiken vormen vier gebieden - met ruimtelijke overeenkomsten ten aanzien van woningen, bedrijvigheid en openbare ruimte - voor een overzichtelijke toedeling van functies in het omgevingsplan het uitgangspunt:

- woongebieden (buiten centrumgebieden)
- landelijk gebied
- oude kommen (Edam, Volendam, Oosthuizen, havens)
- bedrijventerreinen

Initiatieven worden getoetst aan het omgevingsplan. Afhankelijk van deze toetsing kan het college omgevingsvergunningen voor initiatieven verlenen. Voor initiatieven die niet binnen het omgevingsplan passen, maar wel wenselijk zijn binnen de koers van de omgevingsvisie of een programma, vindt een afweging plaats. Resultaat daarvan kan een afwijking van het omgevingsplan met buitenplanse omgevingsactiviteit zijn of een aanpassing van het omgevingsplan betekenen.
Voor grotere ontwikkelingen nemen we (samen met een initiatiefnemers) binnen het Edam-Volendams Ruimtelijk Planproces (EVRPP) de juiste stappen. Het EVRPP richten we daarbij in zodat we ontwikkelingen samen integraal en samenhangend benaderen. Als initiatiefnemer gaat u in gesprek met alle belangrijke gesprekspartners zoals gemeente, omgevingsdienst, veiligheidsregio, waterschap, afhankelijk van de belangen die in uw initiatief een rol spelen.

Belangrijk voor de omgevingsvisie is het resultaat van de ***terugkoppeling***. Toezicht en handhaving zijn nodig voor controle op algemene regels, vergunningen of verboden. Daarmee heeft toezicht en handhaving ook vaak een signalerende functie. Samen met een monitoring van de leefomgeving en een evaluatie van het gevoerde beleid zorgt dat mogelijk (op onderdelen) voor nieuwe inzichten waardoor aanpassing van de omgevingsvisie nodig kan zijn. Een (actualisatie van het) milieueffectrapport (planMER) of omgevingseffectrapport (OER) kan onderdeel zijn van de monitoring.[1]

Als we de omgevingsvisie actualiseren, volgen we daarbij weer het proces dat we eerder voor het opstellen van de omgevingsvisie hebben doorlopen:

[1] zie PlanMER Omgevingsvisie Gemeente Edam-Volendam hoofdstuk 10.2, TAUW 2023

VERKENNEN
RICHTING GEVEN
RUIMTE BIEDEN
1
BESLUIT RAAD
2
IN GESPREK OVER AMBITIE
3
UITWERKEN CONCEPT
BESLUIT RAAD
4
IN GESPREK OVER DE VISIE
WELKOM IN DE MIDDEN
5
UITWERKEN DEFINITIEF
ACTUALISATIE
VISIE
BESLUIT RAAD
Omgevingsvisie

Denkt u ook mee?

Gemeente
EDAM
VOLENDAM

Samen zetten we koers!

Colofon

Document: Ontwerp Omgevingsvisie
Het voorliggende document is een uitgave van Gemeente Edam-Volendam.

In de gemeente Edam-Volendam zetten we, met een heldere en samenhangende visie, samen koers voor een goede leefomgeving. In de omgevingsvisie staan de hoofdlijnen van ons beleid voor onze ‘fysieke leefomgeving’ en geven we aan welke strategie we volgen om onze doelen te bereiken. We vinden het belangrijk dat iedereen in onze gemeente op een prettige manier kan leven. In onze omgevingsvisie geven we daarom aan hoe we werken aan een goede leefomgeving voor onze bewoners, ondernemers en bezoekers. Ook komen er grote vraagstukken op ons af. We kunnen deze vraagstukken niet los van elkaar zien. Daarom worden al die verschillende onderwerpen binnen de omgevingsvisie in samenhang bekeken. Onze gemeente zit vol met ondernemende mensen, verenigingen en bedrijven. Zij maken met hun initiatieven onze omgeving tot wat die is. Met de visie geven we ruimte en richting aan initiatieven, zodat we met plannen die bijdragen aan de gewenste koers samen aan een goede leefomgeving werken.

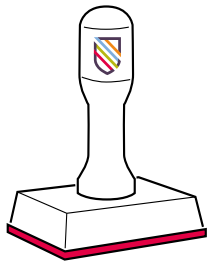

Datum
04 APRIL 2023

Status ONTWERP
COLLEGE VAN B&W
04 APRIL 2023
BEHANDELD

GEMEENTERAAD EDAM-VOLENDAM
20 APRIL 2023
TER BESLUITVORMING

Gemeente
EDAM
VOLENDAM

Ondernemend en betrokken.

Omgevingsvisie

Gemeente **EDAM-VOLENDAM**

Samen zetten we koers!

W. van der Knoopdreef 1
1132 KN Volendam
Telefoon: 0299-398398
Email: info@edam-volendam.nl

www.edam-volendam.nl